

Viljandi Linnavalitsus

VILJANDI LINNA ARENGUKAVA 2013 - 2020

Sissejuhatus	3
VILJANDI LINNA VISIOON 2020	4
VILJANDI LINNA RAHVASTIK	6
1. VALITSEMINE	7
2. ELUKESKKOND	9
Loodus ja keskkond.....	9
Linnaruum ja linna planeerimine	10
Tänavad	12
Tehnilised taristud	12
Linnavara.....	13
3. KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	13
Kultuur	13
Vaba aja veetmise võimalused	15
Sport	16
4. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	17
Alusharidus.....	17
Põhiharidus.....	18
Gümnaasiumiharidus.....	19
Kutse- ja kõrgharidus	20
Huviharidus	21
Noorsootöö	22
Elukestev õpe	23
5. SOTSIAALNE KESKKOND	24
Toimetulek	24
Tervislik areng.....	25
6. ETTEVÕTLUS	27
Puhkemajandus Viljandi turismipiirkonnas	28
Inimressurss.....	28
Taristud.....	28
TEGEVUSKAVA	30

Sissejuhatus

Viljandi linn on rahvaarvu poolest suuruselt kuues linn Eestis ning ligi 15 ruutkilomeetrise pindalaga ühtne, rahulik, looduskaunis ja ajalooliselt rikas keskkond. Viljandi asub Sakala kõrgustiku põhjaosal. Linna liigendamisel on suur osa looduslikel veekogudel ja neid ümbritsevatel rohealadel. Viljandi lõunapiiriks on Viljandi järv, linna poolitab põhjast lõunasse järve suubuv ja osaliselt tiikideks paisutatud Valuoja oja, linna kirdeosa läbib Kõsti oja. Linna territooriumi ajalooline kujunemine on saanud alguse Lossimägedest ja seal asunud muinas- ja ordulinnusest. Tinglikult võib territooriumi jagada järgmisteks linnaosadeks: Kesklinn, Kivistiku, Kantreküla, Uueveski, Paalalinna, Männimäe, Peetrimõisa ja Kantremaa. Viljandi linna pindalast 29% moodustavad rohealad.

Viljandi linn soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Selle sihi saavutamise üheks eelduseks on süstemaatilise arendustegevuse läbiviimine, mis põhineb linna arengutingimuste ning väliskeskkonna võimaluste ärakasutamisel jätkusuutlikku toimimist silmas pidades.

Linna pikaajalise arengu kavandamisel on oluline analüüsida olemasolevat olukorda, seada strateegilised eesmärgid ja kavandada meetmed nende saavutamiseks võimalikult asjakohase ressursside kasutamisega.

Käesoleva arengukava kõik osad on koostatud arvestades demograafilise olukorra analüüsi. Arengukava põhirõhk on Viljandi linna säilimisel ja inimeste heaolu suurendamisel. Arengukava on ülesehituselt jagatud valdkonnapõhiselt. Analüüsitud on valitsemist, hariduse ja noorsootöö korraldust, elukeskkonda, kultuuri, sporti ning vaba aja veetmise võimalusi, sotsiaalset keskkonda ja ettevõtlust. Arengukava tuleb käsitleda ühtse tervikuna. Valdkondlikest analüüsides lähtuvalt on koostatud tegevuskava, mille alusel koostatakse eelarvestrateegia. Eelarvestrateegia on arengukavaga seotud iseseisev dokument.

Arengukava realiseerimine ja seire

Viljandi linna arengukava elluviimist korraldab linnavalitsus linna eelarve kaudu vastavalt eelarvestrateegiale. Arengukava on eelarve ja eelarvestrateegia koostamise aluseks.

Arengukava rakendamise seire ja ajakohastamine toimub igal aastal enne Viljandi linna järgneva aasta eelarve koostamist. Arengukava muudatused kinnitab volikogu enne 1. oktoobrit. Arengukava ajakohastamise käigus kaasajastatakse linna olukorda iseloomustavad faktiandmed ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused, hinnatakse arengukava elluviimise edukust, vajadusel täpsustatakse eesmärgi ja tegevusi.

VILJANDI LINNA VISIOON 2020

VILJANDI LINN ON INIMESEKESKNE, TASAKAALUSTATUD ARENGUGA, MITMEKÜLGSE ETTEVÕTLUSEGA, KULTUURITURISMILE ORIENTEERITUD, HARIDUSE-, KULTUURI- JA SPORDILEMBENE NING TURVALINE MAAKONNALINN, KUS ON HEA ELADA, TÖÖTADA JA MIDA ON MEELDIV KÜLASTADA.

Viljandi linn on tugev piirkondlik tõmbekeskus, mille mõju ületab tänaseid maakonna piire. Elanikkonna paremaks teenindamiseks arendatakse ühistegevust ning tehakse tihedat koostööd teiste omavalitsustega ja riigiga. Koostöö eesmärk on riiklike ja maakondlike asutuste säilitamine ning arendamine teenuste parema kättesaadavuse tagamiseks pika ajalooga maakonna keskses.

Viljandi linn toimib erinevatest organisatsioonidest moodustatud võrgustikuna. See võrgustik on orienteeritud **inimesekesksusele ja tasakaalustatud arengule**. Inimesekesksus väljendub nii pakutavate teenuste kui ka elukeskkonna kvaliteedis ja turvalisuses laiemalt. Tasakaalustatud arengu käigus lähtutakse kõigi elanikerühmade huvidest ning kujundatakse linnaruumi ja selle lähiümbrust kui ühtset tervikut, rakendades seejuures kõigi linnaosade ja naaberalade potentsiaali. Kõige olulisem on teha otsuseid elanike huvisid arvestades, et **peatada elanikkonna vähenemine linnas ja kogu piirkonnas**. Viljandi linn pakub parimat elukeskkonda ja teenuseid, et piirkonna inimesed elaksid täisväärtuslikku elu kõrge eani. Viljandi maakonna inimestele pakub tänapäevastele tingimustele vastavat arstiabi Viljandis paiknev maakonnahaigla. Viljandi linna inimesed on aktiivsed ja osalevad linna juhtimises ja selle tuleviku kujundamises.

Viljandi konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond soodustab **arenevat ja mitmekesist ettevõtlust, ettevõtjate uuenduslikkust ja tootmise teadmistepõhisusele orienteeritust**, mis läbi luuakse linlastele uusi tasuvaid töökohti, laiendatakse eeldusi tootmise moderniseerimiseks ja kestlikuks tegevuseks ning investeeringuteks. Ettevõtjate, linnavõimu ja haridusasutuste aktiivse ning tulemusliku koostööga on kindlustatud paindlik, turuvajadusi arvestav tööjõu ettevalmistamine ja täiskasvanute täiend- ja ümberõpe. Haridusasutustes on koostöös ettevõtjatega arendatud ettevõtlikkuse õpet ning **Viljandi inimesed on kõige ettevõtlikumad inimesed Eestis**. See on oluline mitte ainult uute ettevõtete tekkimiseks, vaid kogu linna arendamiseks - ettevõtlik inimene annab suurema panuse igal elualal. Viljandi linn teeb koostööd riigi ja ettevõtetega, et linnas jaguks huvitavat ja tasuvat tööd kõigile soovijatele, linna kujundatakse nii, et Viljandist saaks eelistatuim kaugtöö tegemise koht.

Konkurentsivõimeline ja mitmekesine haridusvõrk tagab õppijatele ettevalmistuse elus toimetulekuks ning töösksused ja tööharjumused. Viljandi võimaldab tunnustatud haridust alusharidusest kõrghariduseni. Viljandi linn loob kõigile soovijatele võimalused omandada alusharidust lasteaias. Tugevad põhikoolid annavad hea põhihariduse; huvihariduse ja noorsootöö võimalused pakuvad mitmekesiseid eneseteostuse ja vaba aja veetmise viise, et Viljandi ja piirkonna noor saaks just lähtuvalt oma tugevustest individuaalselt areneda. Tugev alus- ja üldhariduse baas annab Viljandis õppijatele hea ettevalmistuse haridustee jätkamiseks gümnaasiumis, kutseharidusasutustes kui ka ülikoolides. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool, [Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor](#) ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool toovad linna ning piirkonda nooruslikkust ja loovust, toetavad tööjõu taastootmist nii linna kui ka kogu Eesti vajadustest lähtuvalt. Täiskasvanute täiend- ja ümberõpe on osa elukestvast õppest, kus inimeste toimetulek ja edukus sõltub üha enam oskusest võtta vastu uusi väljakutseid, õppida ja õpitut rakendada.

Rikkalik, atraktiivne ning hästi esitatud kultuuri- ja ajaloopärand, looduskeskond ning mitmekesised sportimis- ja vaba aja veetmise võimalused on Viljandile loonud tunnustatud ja armastatud kultuuri- ja loodusturismi sihtkoha maine. Ainulaadne kultuuri, ajaloo ja looduse kooslus on kujundanud Viljandist kaubamärgi, mida tuntakse nii Eestis kui ka väljaspool. Viljandi kultuuriväärtused ja loodus pakuvad huvi ja uurimisainet nii asjatundjatele kui ka asjaarmastajatele. Traditsioonilised kultuuri- ja spordisündmused, Eesti Pärimusmuusika Keskuse, Ugala teatri ja Viljandi muuseumi ettevõtmised, erinevad vaba aja veetmise võimalused on muutnud Viljandi aastaringselt elamusi ja tervist väärtustavate teenuste pakkujaks. Linn on korrastanud järve ja lossimägede ümbruse, mis on kujunenud matka- ja tervisespordihuviliste meelispaikadeks. Välja on arendatud nii harrastus- kui ka tippspordi tegemiseks vajalikud keskused: staadion, tennisehall, ujula ja sõudebaas. Viljandi linnas on tänapäevastele nõuetele vastav veekeskus koos spaa ja hotelliga. **Viljandi linnast on kujunenud rahvusvaheliselt tuntud hansalinn.** Aastal 2015 korraldatakse rahvusvahelised hansapäevad, mida kasutatakse linna mainekujunduses ja reklaamis.

Viljandis on unikaalne ja kordumatu looduskooslus, mis on hooldatud ning mida kasutatakse väärikalt Viljandi linnaruumi ja miljöö kujundamisel. Tuntav on looduse ja elukeskkonna vaheline sünergia. Selleks, et linnas ja selle lähiümbruses oleks puhas ja mõnus elukeskkond igas vanuses inimestele ning lihtsam asjaajamine ettevõtjatele, oleme kaasajastanud kogu tehniliste taristute võrgustiku, korda teinud tänavad, kõnniteed ning rajanud kaasaegse kergliiklusteede võrgustiku. Taristuid arendatakse koostöös lähiümbruse omavalitsustega. **Viljandi linn on inimsõbralik,** roheline mõtteviis saab alguse noortest, linn toetab energiasäästlike hoonete ehitamist ja olemasolevate hoonete energiatõhususe tõstmist, loodud on keskkonnasõbralik elamupiirkond. Kogu linna ja selle lähiümbrust arendatakse ühtselt, tagatud on ajaloolise vanalinna säilimine ja miljööväärtuslikud alad, renoveeritud on enamik kortermaju Männimäel ja Paalalinnas. Viljandi kesklinn on atraktiivne paik nii külalistele kui ka siin elavatele inimestele.

VILJANDI LINNA RAHVASTIK

Eesti rahvaarv on langustrendis ja nii ka Viljandi maakonna ja Viljandi linna rahvaarv. Viljandi linna rahvaarv on vähenenud alates 1990. aastate esimesest poolest ning viimasel kümnendil on rahvaarvu vähenemise kiirus olnud suurem kui Eestis keskmiselt. Rahvaarv väheneb Viljandi linnas tõenäoliselt ka järgneva arengukava perioodil.

Rahvaarvu vähenemist tuleb pidada ohuks - kahaneva rahvastikuga piirkondi ei peeta majanduslikult atraktiivseteks, väike rahvaarv ei taga rahvuskultuuri elujõulisust ega taga sotsiaalse süsteemi jätkusuutlikkust.

Rahvastikuteema puhul on oluline probleemide täpne sõnastamine. Sellega, et Eesti rahvastik ja Viljandi linna rahvastik väheneb, tuleb lähikümnenditel leppida ning sotsiaalelu ja majandustegevust kavandades arvestada senisest väiksema inimeste hulgaga. Pingutada tuleb rahvastiku vähenemise kiiruse muutmise nimel.

Rahvaarvu muutumist mõjutavad neli näitajat: sündide arv, surmade arv, sisse- ja väljarännanute arv. Linnas saab mõjutada neid kõiki.

Sündide arv saab mõjutada eelkõige suurem sünnituseas olevate naiste arv ja see, et oleks peresid, kes soovivad lapsi saada. Viljandi linnas on naiste vanusstruktuur sünnitamisealisuse seisukohalt vaadatuna ebasoodsam kui Eestis keskmiselt. **Surmade arv** määrab pikas perspektiivis sündide arv, mida ei saa muuta. Kogukond ja linnavalitsus saavad mõjutada aga enneaegsete surmade arvu, õnnetussurmasid ja inimeste tervisekäitumist. Viljandi linnas väheneb rahvaarv negatiivsest **rändest** tingituna rohkem kui negatiivse loomuliku iibe tõttu. Seetõttu on ka kõige olulisem rahvastiku arvu stabiliseerimiseks suurendada sisse- ja vähendada väljarännet. Elukohavahetuse peamiseks ajendiks on kindlasti töö, sest inimene liigub töö juurde, mitte vastupidi. Seetõttu tuleb aktiivselt tegeleda ettevõtluseks soodsate tingimuste loomisega. Linna seisukohalt ei ole olulised mitte ainult uued loodavad ettevõtted, vaid olemasolevate jätkusuutlikkus ning areng. Teiseks oluliseks väljarände põhjuseks on turvatunne, inimestele tuleb tagada töö kõrval muud eluks vajalikud tingimused, võimetele vastava haridus, arstiabi, kogukonna toetus erinevate probleemide lahendamisel.

Rahvastiku vähenemine ja vananemine on olulised sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuse kontekstis. Kui iga tööeas inimese kohta tuleb edaspidi järjest rohkem tööeast väljas olevaid elanikke, siis tähendab see, et iga tööealine peab edaspidi loovutama järjest suurema osa oma töö tulemustest tööeast väljas olevate inimeste vajaduste rahuldamiseks.

Viljandi linna rahvastikuarengu strateegiliseks eesmärgiks on Viljandi linnas elavate inimeste elukvaliteedi säilimine ja rahvastik ei väheneks kiiremini kui Eestis keskmiselt. Tuleb õppida elama kahaneva rahvaarvu tingimustes. Peamine meetod eesmärgi saavutamiseks on Viljandi linna looduskeskkonnale sobiva ettevõtluse arendamine.

1. VALITSEMINE

Vastavalt Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale ja kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele on kohalik omavalitsus kohalike võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduse alusel ja kohalike elanike huvides juhtida nende vastutusalasse kuuluvaid ühiskonnaelu valdkondi. Vastavalt Eesti põhiseadusele otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused kõiki kohaliku elu küsimusi, tegutsedes seaduse alusel iseseisvalt.

Viljandi linna kui valitsemis- ja haldamisstruktuuri haldusvõimekus väljendub eelkõige autonoomses esindusdemokraatias, kohaliku elu korraldamise võimes ja avalike teenuste osutamises. Viljandi kontekstis on osalusdemokraatia demokraatia vorm, kus kohalik kogukond kaastakse poliitilisse otsustusprotsessi. Selline kaasamis- ja otsustusprotsess peab põhinema avalikul ja läbipaistval arutelul, kus arutelu mõlemate osapoolte vahel eksisteerib poliitiline võrdsus ning vaba ja võrdse diskussiooni tulemusel saavutatakse konsensuslik otsus vaid paremate argumentide esitamisel. Nii on Viljandi linnaelu oluliste küsimuste arutellu kaasatud linnakodanikud (ka kodanikuühendused ja ettevõtted), võimaldatud on nende seisukohtade esitatus ning tagatud on nende kaasamine linnajuhtimisse.

Kaasamisprotsessi tagamiseks on oluline luua referendumitel põhinev mehhanism, kus on tagatud eelpool nimetatud poliitiline võrdsus ning arutelu funktsioon. Selle rakendamine loob kodanikele ja valitsusvälistele ühendustele võimaluse osaleda neid mõjutavate otsuste tegemisel ja igapäevases linnajuhtimises.

Avatus, läbipaistvus ja kogukonna kaasamine on eelduseks, et Viljandist kujuneb meelepärase koht nii linlastele kui külastajatele siin elamiseks, õppimiseks, puhkamiseks ja pere loomiseks. Aus ja läbipaistev linnajuhtimine aitab kaasa tugeva kogukondliku identiteedi kujunemisele, mis tekib linlaste ja linnajuhtide konsensusliku arutelu tulemusel.

Arenguid planeerides tuleb arvestada võimalike haldusterritoriaalsete- ja haldusreformidega, mis otseselt või kaudselt linnajuhtimist mõjutavad. Viimaste kohalike valimiste järgselt moodustus ümber Viljandi linna uus omavalitsus, Viljandi Vald. Uue omavalitsuse moodustumine tähendab tugevama partneri tekkimist ning lihtsama asjaajamise korraldamist. Viljandi linna kui maakonnakeskuse rolli arvestades on oluline olla kaasatud kõikides halduskorraldust muutvates aruteludes. Viljandi linn peab suurendama oma rolli maakonnakeskuseks ning tegema tihedat koostööd kõigi Viljandi maakonna omavalitsustega ning teiste Eesti linnadega. Selleks tuleb võtta suurem roll [Viljandimaa Omavalitsuste Liidus](#) ja [Linnade Liidus](#).

[Viljandi Linnavolikogus](#) on 27 liiget, seda juhatab volikogu esimees ning töö paremaks korraldamiseks on moodustatud 8 komisjoni. [Linnavolikogu](#) [ajutiste komisjonidena](#) [tegutsevad Viljandi Noorte Volikogu ja Viljandi Seeniorite Nõukoda](#). Praegune volikogu koosseis valiti 20. oktoobril 2013. aastal valimisõiguslike linnakodanike poolt. Järgneva arengukava perioodi jooksul mõjutavad linna arengut ühed kohalikud valimised ning kahed

riigikogu valimised.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele korraldab linnavalitsus Viljandi linna sotsiaalse ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, linnatänavate korrashoidu ning tagab linna omanduses olevate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide ja huvikoolide, raamatukogude, spordibaaside, turva- ja hooldekodude ning teiste kohalike asutuste ülalpidamise.

Viljandi linn on investeerinud eelneval arengukava perioodil linnaeelarve ning Euroopa Regionaalarengufondi vahendeid ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamiseks, keskkonnatingimuste ning jäätmekäitluse tingimuste parandamiseks, haridus-, spordi- ja kultuuri- ning sotsiaalteenuste pakkumise tingimuste parandamiseks. Samuti on arendatud ettevõtluspiirkondi, et tagada soodsamad tingimused piirkonnas tegutsevatele ettevõtjatele ja soodustada uute töökohtade loomist.

Linna investeringutegevust käesoleva arengukava perioodil mõjutab oluliselt riiklik poliitika Euroopa Liidu struktuurifondide 2014-2020 perioodi rakenduskavade väljatöötamisel ja meetmete elluviimisel. Euroopa Liidu struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi toetuste mõju omavalitsuste avalike teenuste arendamisele on väga suur. Toetuste osakaalu ja mõju eelarvele on kajastatud (meetmete selgumisel) arengukavaga seotud iseseisvas dokumendis, „Viljandi linna eelarvestrateegia 2013 - 2020“. Viljandi linna finantsvõimekus on olnud pigem aastate jooksul positiivse trendiga. Valitsemise seisukohalt on oluline tagada seadusest tulenevate kohustuste täitmise kõrval omafinantseeringu võime struktuurifondide toetuste kasutamiseks avalike teenuste arendamisel ja kvaliteedi tagamisel.

2015. aasta eelarve menetlemisel rakendatakse kaasava eelarvestamise põhimõtteid. Kaasava eelarve menetluse eesmärkideks on parandada kogukonna arusaama linnaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondadevahelist koostööd ja viia ellu mõni uus idee või leida lahendus mõnele olulisele valupunktile linnas. Kaasava eelarve menetluse käigus esitatava idee tulemusena realiseeritav objekt peab linnaeelarve mõistes liigituma investeerimistegevuseks ning idee teostamise maksumus võib olla kuni 30 000 eurot. Objekt peab olema Viljandiga seotud, pakkuma avalikku hüve ja olema linnaruumis avalikus kasutuses.

Oluline roll avalike teenuste pakkumise kvaliteedi tagamisel on omavalitsuse personalipoliitikal, sh infovahetus ja töökorraldus, teenuse pakkuja kvalifikatsioon, motiveeritus ja töötingimused. Alates 1. aprillist 2013 kehtima hakanud uue [avaliku teenistuse seaduse](#) tõttu muudeti Viljandi Linnavalitsuse teenistujate koosseisu. 2014. 1. augusti seisuga töötab Viljandi Linnavalitsuses 33 ametnikku ja 26 töötajat [ning linnapea ja 2 abilinnapead](#).

2. ELUKESKKOND

Loodus ja keskkond

Viljandi linn asub Viljandi järve kaldal. Linna piiresse jäävad ka Valuoja oja koos mitmete paisutatud veekogudega ja Uueveski oja. Viljandi järve suubuvad Kõsti ehk Uueveski oja ja Valuoja oja ning arvukalt allikaid. Valuoja oja läbib Viljandi linna ja linnas paiknevaid Paala ja Valuoja paisjärvesid. Järve edelapoolselt küljelt voolab välja Pärnu jõgikonda kuuluv Raudna jõgi. Viljandi järv kuulub alates 2004. aastast Euroopa Liidu Natura loodusalade nimestikku Viljandi loodusalanana, mille kaitse-eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse. Viljandi järve supelrand on elupaigaks Eesti Punase Raamatu 3. kategooriasse kuuluvale rohevetikale järvepall. Viljandi järve rannalad jäävad Viljandi vanalinna muinsuskaitseala koosseisu. Looduslikult mitmekesise maastiku, kompensatsioonialade ja haruldaste liikide elu- ja kasvupaikade kaitseks on 1992. aastal moodustatud Viljandi järve kaldaid ja Viljandi Lossiparki hõlmav Viljandi maastikukaitseala mille koosseisus kuuluvad riikliku looduskaitse alla Hariduse tänaval asuv Lossimägede paljand, Viljandi Lossipark ja Viljandi vallas asuv Sammuli rändrahn.

Olulise eesmärgina on vajalik atraktiivsemaks muuta Viljandi linna veekogud. Peamiste tegevustena on eelkõige vajalik korrastada Viljandi järve äärsed luhad ja teostada ujumispiirkondades ja paadisildade juures korrapäraseid veetaimestiku niitmistöid. 2012. a alustati eeltöödega Viljandi järve ujumispiirkonna veetaimestikust ning mudasetetest puhastamiseks. 2012. aasta oktoobri keskpaigaks on valminud keskkonnamõju hindamine, mille alusel on 2013. aastal koostatud lõplik tööde projekt ning esitatud rahastustaotlus. **Rahastamistaotlus on saanud Keskkonnainvesteeringute Keskuselt positiivse otsuse ning ujumisala korrastustöödega alustatakse 2014 augustis.**

Viljandi linna siseveekogudest on eelnevatel aastatel põhjasetetest puhastatud kolm järve: Uueveski (2007), Kõsti (2008) ja Kastani tänava (2012) järved. Põhjasetetest puhastamist ning kaldaala korrastamist vajavad Valuoja oja paisutatud osa ehk Ugala tiik, Valuoja orgu läbiv Valuoja oja, lauluväljaku vahetus läheduses olev Mõisatiik ning osaliselt on vajalik setetest puhastada Paala järve põhja poole jääv järveosa.

Haljasalasad hooldatakse peamiselt hankelepingute alusel. Olemasoleva linnareljeefi atraktiivsemaks muutmiseks tuleb hooldusesse hõlmata ka Viljandi järve äärde jäävad piirkonnad. Eeltoodud tegevus on eesmärgiks seatud ka Viljandi maastikukaitseala kaitsekorralduskavas, mis on Keskkonnaministeeriumi poolt kinnitatud kuni aastani 2020. Eesmärgiga muuta munitsipaalmaade hooldamine kvaliteetsemaks, probleemide lahendamine kiiremaks ning tagada ökonoomsus nendes hooldusvaldkondades, kus konkurents ei taga piisavalt head hinda linna jaoks, loodi volikogu otsusega munitsipaalettevõtte Linnahooldus. 2014 aasta jooksul palgatakse munitsipaalettevõttele juhataja, kelle esmaseks ülesandeks on hooldusalade ja hoolduslepingute ülevaatus,

tagamaks linnahooldustööde järjest parem kvaliteet. Hooldustööde korralduse üleminek hankepõhiselt korralduselt munitsipaalettevõttele on järkjärguline. Eesmärgiks pole seatud, et Viljandi Linnahooldus hakkab tegema kõiki linna hooldamisega seotud töid või hakkab kuidagi konkureerima teenuste pakkumisel erasektoriga.

Koostamisel on haljastuse arengukava, millega määratakse hooldusnõuded haljasaladele. Oluline on haljasaladele hooldusnõudeid määratledes leida võimalikult optimaalne ja põhjendatud hooldustase, selleks on koostamisel haljasalade passid, et saada olemasolevast olukorrast ülevaade ja seda analüüsida. Järjepideva tegevusena tuleb jätkata olemasoleva kõrghaljastuse hooldustöödega. Haljasalade, alleede ning iluaiaandusega seonduvate tegevuste detailsem kirjeldus esitatakse haljastuse arengukavas.

Alates 2008. aastast on Viljandi linnas korraldatud segaolmejäätmete kogumine läbi korraldatud jäätmeveo, mis on jäätmete illegaalset ladestamist vähendanud. 2011. aastal valmis uus jäätmehoolduseeskiri, mis määrab ära jäätmekäitlusnõuded Viljandi linna haldusterritooriumil. Viljandi linna jäätmekava ajakohastamine teostatakse peale riigi jäätmekava 2014-2020 vastuvõtmist.

2012. aastal suleti Viljandi prügila ladestusala. Suletud prügila kinnistul jätkab tegevust Viljandi jäätmejaam. Arengukava perioodi lõpuni jätkab territooriumi haldamist [AS Eesti Keskkonnateenused](#), kelle kohustuseks on teostada Viljandi prügila sulgemiskavaga ettenähtud seireid ning pakkuda teenuseid ja tagada suletud ladestusala heakord.

Lähtudes kalmistuseadusest tuleb järgneva arengukava perioodi jooksul koostada kalmistute kasutamise eeskiri. Viljandi linnas on viis kalmistut: Metsakalmistu, Vana kalmistu, Pauluse koguduse kalmistu, Toome kalmistu ja Hiie kalmistu. Hiie kalmistule on matmine lõpetatud. Kalmistute peamisteks probleemideks on kõrghaljastuse vananemine, kõnniteede halb olukord või nende puudumine.

Linnaruum ja linna planeerimine

Linnaruum peab olema turvaline, hästitoimiv ning kõrge ehituskunstilise kvaliteediga. Tagada tuleb tasakaal tehis- ja looduskeskkonna vahel ning avalikkust kaasav planeeringute menetlemine. Linnakujunduse peaesmärk on luua täisväärtuslikku elukeskkonda erinevate tegevusvõimaluste mitmekesistamise abil. Viljandi linnas on palju kõrgel kunstilisel tasemel linnaskulptuure, mis räägivad nii linlastele kui ka külalistele meie lugu, nende säilitamine ja eksponeerimine on oluline. Eesmärgiks on ka ajaloolise ja kaasaegse arhitektuuri teineteist täiendav ja rikastav sümbioos. Tõsiseilmeliste skulptuuride kõrvale on linnal kavas paigutada sobivatesse kohtadesse ka rõõmsameelsemaid ja lõbusamaid, samas jätkuvalt linna ajalugu avavaid skulptuure. Nii vääriskid mitmed linnaelu positiivselt mõjutanud ajaloolised isikud omaale mälestustähist mõne väikevormi näol, Maramaa ja Laidoneri kõrval näiteks kunagisele legendaarsele linnaarhitektile Ott Puuraidile ja teistele olulistele kultuuri, äri või poliitikategelastele.

Kallinevate küttehindade juures on järjest aktuaalsemaks muutumas hoonete energiasäästlikkuse aspekt. Olemasolevate hoonete lisasoojustamine eesiseisvatel aastatel on tõenäoliselt üks suuremaid linna arhitektuurset ilmet mõjutavaid tegureid uus- ja ümberehitiste valmimise kõrval. Seetõttu on väga oluline, et kasutatavate fassaadikattematerjalide ja fassaadide kujunduse tagajärjel ei muutuks linnapilt kirjuks ja kujunduslikult mürarikaks. Järgneva perioodi jooksul tuleb välja töötada ühtsed arendamise põhimõtted nii erinevatele linnaosadele, vanalinna muinsuskaitsealas ja selle kaitsevööndis asuvatele ehitistele, miljööväärtuslikele aladele kui ka elukeskkonna kaitsealadele. Need alad kokku hõlmavad territooriumilt enamuse linna maa-alast ja nii tulebki Viljandit käsitleda kui üht miljööväärtuslikku tervikut. Erinevate hoonetüüpide ja eri ajastu hoonete lisasoojustamise põhimõtted on abiks seda lähitulevikus plaanivatele era-, rida-, paaris- ja kortermajade omanikele. Tegevus sellel suunal tagab väarikate Viljandile omaste materjalide kasutuse, arhitektuurse pildi terviklikkuse ja kõrge kunstilise taseme.

Viljandi peamised ettevõtlusalad asuvad linna äärealadel ja käesoleval perioodil tuleb linnal luua läbi soodsa ettevõtluskeskkonna tingimused nende tihendamiseks. Hoolimata sellest, et kaasaegsed tootmishooned on oma olemuselt utilitaarsed, kujundavad nad oma suurte mastaapidega samuti linna nägu ja on hästi jälgitavad nii linnast mööda või läbi sõites. Seetõttu tuleks läbi uute detailplaneeringute ja kujunduspõhimõtete luua tingimused nende ühtseks kujunduslikuks näoks.

Seniste toimivate purskkaevude kõrval võiks neid asuda ka uutes suurte rahvahulkade kogunemise kohtadesse avalikus linnaruumis. Osad olemasolevad purskkaevud vajavad renoveerimist (Lastepark, Arkaadia aed), mitmed esimese eesti vabariigi aegsed tuleks taaskasutusele võtta ja restaureerida (Lastepargis palvemaja ees, Arkaadia aias jm). Linna kunstielu elavdajale Kondase Keskusele on idee linnaruumi püstitada maasikapuu (nt. Raekoja platsile)

Viljandi linnaruumi trumbiks ja ehteks on ajalooline linnastruktuur ja hoonestus. Valdavalt hinnatakse just enne 2. maailmasõda püstitatud hoonete arhitektuurset väljanägemist. Samas tuleb senisest palju enam tähelepanu pöörata ka nõukogudeaegsele arhitektuuripärandile, jätkus ju pärast 2. ilmasõda Viljandi kujunemine meeldivaks ja inimhõõtmeliseks aedlinnaks, seda paljuki omaaegse linnaarhitekt Ott Puuraidi käe all, kes on olulise positiivse jälje jätnud linna arengusse sõja järel. Tema juhtimisel koostati mitmed linna planeeringud, erakordselt hea arhitektina on Viljandis ja maakonnas kümneid tema projekteeritud hooneid. Esimese mõra tervikliku aedlinna kujunemisse jätsid just peale teda planeeritud ja projekteeritud 3-9 korruselised paneelmajad Männimäel ja Paalalinnas.

Kuna Viljandi muinsuskaitseala, selle kaitsevöönd ja miljööalad on rangelt piiritletud, jääb palju Viljandi väga väärtuslikku arhitektuuri kaitse alt välja ja selle autentne säilimine sõltub eelkõige omanike arhitektuuriteadlikkusest ja tahtest. Nii on juba praeguseks Viljandis palju omaaegseid stiilseid eramuid läbi butafoorse materjalikäsitluse ja omanike teadmatuse tõttu kaotanud oma stiilse ja eheda ilme. Seetõttu on vajalik kaardistada ja analüüsida Viljandi väärtuslik arhitektuuripärand, vaadata üle miljööalad ja nende piirid ja arhitektuurselt väga

väärtuslikele hoonetele, mis jäävad nii riikliku kui kohaliku kaitse alt välja, kehtestada nende kohaliku kaitse kord. Seda tuleb teha mitte läbi mälestiseks tunnistamiseks, kuna see toob omanikele muinsuskaitse eritingimuste ja muude kitsenduste tõttu lisakulutusi. Kavas on koostada nimekiri Viljandi väga väärtuslikest hoonetest ja omanike ehitussoove reguleeriks selliste hoonete puhul Viljandi linnavalitsuse koostatavad laiendatud projekteerimistingimused, kus käsitletakse lühidalt hoone ajalugu, on loetletud hoone väärtuslikud detailid, restaureerimis- ja soojustamisvõtted ning –materjalid.

Tänavad

Viljandi tänavate üldpikkus on 98,6 kilomeetrit, millest 4,2 kilomeetrit on kruusakattega. Kõnniteede üldpikkus on 108,3 kilomeetrit. Kokku on Viljandis 177 tänavat, mille all on erinevad insenertehnilised taristud, mis kuuluvad haldajatele: Viljandi Veevärk, Elektrilevi, Elion, ESRO jt. Linna tänavate rekonstrueerimise aluseks on kokku lepitud kava “*Viljandi linna tänavate ja kõnniteede ehitus- ning rekonstrueerimistööde kava aastateks 2014-2020.*” Tänavate hooldust teostatakse hoolduslepingu alusel.

Viljandi linna tänavate seisukord on kehv, vajalik on rekonstrueerida peamagistraalid ning paljud kõnniteed. Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb linnal olla valmis kasutamaks ära võimalust euroopa liidu rahade kaasamiseks linna tänavate rekonstrueerimisel. Rajada tuleb toimiv kergliiklusteede võrgustik mis võimaldaks inimestel rohkem jalgsi või jalgrattaga turvaliselt liikuda. Kergliiklusteed peavad ühendama järveäärse matkaraja ja linna ümbritsevate omavalitsuste ehitatud kergliiklusteedega. Tõsta tuleb liiklussõlmede ohutust.

Enamus Viljandi linna teed on ehitatud aastakümneid tagasi ja ei ole mõeldud tänapäevase liikluskormuse jaoks. Iga-aastane pindamine ja auguparandus on pigem hädapärane vahend teekatete eluea pikendamiseks. Vajalik on igal aastal remontida vähemalt üks peatänav, mis pikemas perspektiivis tähendab kokkuhoidu iga-aastase auguparanduse arvelt.

Väga oluline on linnapoolne tegutsemine, tunnetades muutusi liikluskorralduses. Uute tõmbekeskuste, oluliste avalike hoonete, perspektiivsete uute elualade lisandumine vajab ka hästi toimivat ja toetavat tänavavõrku.

Männimäe tee edasise arengu aluseks on kehtiv detailplaneering. Uute ja arenevate tööstusalade normaalseks funktsioneerimiseks on vajalik teede ja taristute rajamine.

Tehnilised taristud

Tehniliste taristute all mõeldakse käesoleva arengukava kontekstis füüsilisi struktuure soojuse, gaasi, elektri, vee, kanalisatsiooni ja side juhtimiseks klientidele. Võrguvaldajate ühine arengu planeerimine, projektide kavandamine, ühishanked ja tööde realiseerimine on linna tervikliku arengu seisukohalt väga olulised. Selle kaudu on võimalik kokku hoida ressursse ning vältida tööde ümbertegemisi.

Veevarustuse ja kanalisatsiooni alaste teenuste osutamisega Viljandi linnas tegeleb [AS Viljandi Veevärk](#), mille kõik aktsiad kuuluvad Viljandi linnale. Ühisveevärki ja –kanalisatsiooni arendatakse volikogu poolt kinnitatud „[Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava](#)“ (ÜVK) alusel. [Ühisveevärgi torustikke on ligi 108 km ja ühiskanalisatsiooni torustikke on ligi 100 km. Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb jätkata ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamist.](#)

Soojusvarustust osutab Viljandi linnas läbi kaugküttevõrgu ettevõtte [AS ESRO](#). Kaugküttetorustikke on Viljandi linnas umbes 36 km. Kaugkütte arengu väljakutseteks on kaugkütte laiendamine, varustuskindluse suurendamine, soojakadude vähendamine, taastuvenergia ja keskkonnasäästlikel tehnoloogiatel põhineva soojustoodangu osatähtsuse suurendamine. Kaugküttega seonduvad probleemid on fikseeritud määruses „[Viljandi kaugküttepiirkonna piirid, võrguga liitumise ja võrgust eraldumise tingimused ja kord, kaugkütte üldised kvaliteedinõuded, soojusettevõtja arenduskohustus](#)“.

Elektrijaotussüsteemide arendamise põhieesmärgiks on rikkekindlus ja ohutus, mistõttu on põhilised tegevused linnas alajaamade ja liinivõrkude rekonstrueerimised.

Linnavara

Viljandi linna linnavara valitsemine toimub volikogu poolt vastu võetud korra „[Linnavara valitsemise kord](#)“ alusel. Linnavara haldamisega tegeleb peamiselt Viljandi linnavalitsuse majandusamet ning munitsipaalasutused. [Viljandi linna bilansis on linnavara koosseisus kajastatud hoonete väärtus kokku ligi 18 miljonit eurot.](#) Tagamaks linna arenguks vajalike äri-, tootmis- ja elamumaade olemasolu, tuleb vääristada kasutusest väljas olevaid või vähemväärtuslikke alasid. Munitsipaaleturume on linnal kokku 45 korterit, mille üldine seisukord on rahuldav. Munitsipaaleturumide tehnilise seisukorra parandamisse tuleb järjepidevalt investeerida, et vara väärtust hoida.

3. KULTUUR, SPORT JA VABA AEG

Kultuur

Viljandi linna arengus ja linnarahvastiku stabiilsel säilimisel on olulised kultuurilised mehhanismid, mis võimaldavad kogukonna püsimise ja tagavad Viljandile omaste väärtuste, traditsioonide ja elulaadi edasikestmist. Viljandi linn panustab erinevatele kultuurivaldkonna aspektidele ja lähtub loomiseks loodud linna ideest. Maakonnakeskusena on Viljandi ajalooliselt välja kujunenud regiooni kultuurilise eripära kandja.

Viljandi on hansalinn alates 1346. aastast. Peale selle, et igal aastal korraldatakse Viljandi Hansapäevi, toimuvad 2015. aastal siin [rahvusvahelised hansapäevad](#), mis toovad kokku

tuhandeid külalisi Euroopa hansalinnadest. Seoses sellega suunatakse turundustegevusi välisturgudele ja koostöös kohalike ettevõtjatega töötakse välja turismitooteid. Selle suurürituse õnnestumiseks peavad oma jõud ühendama kõik Viljandi kultuuriasutused, -organisatsioonid, turismi- ja muud ettevõtted, koolid jne.

Linna haldusalas töötab kolm kultuuriasutust: [Viljandi Linnaraamatukogu](#), Viljandi Nukuteater ja renoveeritud [Sakala Keskus](#). Renoveeritud ja laiendatud hoonest on kujunenud Viljandi kultuurikollektiividele kodu ja tuge pakkuv, heal tasemel erinevaid kultuurisündmusi korraldav ning professionaalset kultuuri vahendav asutus, mis tegeleb ka Viljandi Linnaraamatukogu ning äsja rekonstrueeritud laululava haldusega. Sakala Keskuse koosseisu kuulub Eesti naivismikeskuseks kujunenud [Kondase Keskus](#), kus presenteeritakse kohaliku autsaider-kunsti kõrval ka paljude teiste Euroopa riikide naivistide loomingut. Viljandi linnaraamatukogu täidab maakonna keskraamatukogu funktsioone, olles kaasaegseks info- ja kogukonnakeskuseks ning elukestva õppe toetaja.

Viljandis toimub palju erinevaid kultuurisündmusi ning festivalide kalendrit ilmestavad Viljandi pärimusmuusika festival, Noore tantsu festival, Viljandi vanamuusika festival, Kitarrifestival, jne. Väga olulised nii kasvulavana, esinejate/loojatena kui koostööpartneritena on Viljandi huvikoolide (muusikakool, kunstikool, huvikool) õpilased ja õpetajad. Nukuteater korraldab rahvusvahelist nukuteatrite festivali „Teater Kohvis“.

Riiklike kultuuriasutuste ([Viljandi muuseum](#), [Teater Ugala](#), Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia) säilimine ja arenemine Viljandis on loomiseks loodud linna jaoks olulise tähendusega. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia eestvedamisel on tööd alustanud paljude võimalustega loomeinkubaator.

[MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskuses](#) toimub lisaks kontserttegevusele, Viljandi pärimusmuusika festivali korraldusele ka aktiivne pärimusmuusika õpetamine ja talletamine August Pulsti Õpistu kaudu.

Hansatraditsioonide elustamise ning käsitööliste koondamise on oma eesmärgiks seadnud mittetulundusühing [Bonifatiuse Gild](#), osaledes aktiivselt hansapäevade korraldamises ning pakkudes õpitubasid ning põnevaid tegemisi aasta läbi.

Ligikaudu 60 laste ja täiskasvanute tantsu- ja laulukollektiivi ning ansamblit annavad tooni konkursil Koolitants, maakonna laulu- ja tantsupeol ning rohkearvuline on osavõtt vabariiklikest laulu- ja tantsupidudest. [Pikima traditsiooniga segakoor on lauljaid ühendanud juba üle 140 aasta, väga pikkade traditsioonidega kultuurikollektiive on teisigi ja seetõttu on tegevustoetuste, soodsate prooviruumide ning esinemisväljundi tagamisega oluline nende elujõulisusele kaasa aitamine. Arenevas kultuurikogukonnas on head eeldused ka uute ühenduste ja seltside kujunemiseks](#)

Viljandis tegutseb seitse erinevat kogudust. Lisaks kogudusetööle toimub nii Viljandi Jaani kirikus kui Viljandi Pauluse kirikus palju kontserte. Baptistide kiriku ehituse lõpuleviimisega

saab Viljandi juurde veel ühe suurepärase kontserdisaali.

Olulisemateks väljakutseteks on rahvusvaheliste hansapäevade korraldamine 2015. aastal, loomiseks loodud linna positiivse maine tugevdamine ja arendamine, nukuteatri, huvikoolide ja muusikakooli töökeskkonna parandamine.

Kultuurivaldkonna eesmärgiks on, et Viljandi oleks avatud ja areneva, eripalgelise ning traditsioonidega kultuurieluga linn, kus on tagatud võimalused kultuuri loomiseks, tarbimiseks ja edasikandmiseks. Viljandi on loomiseks loodud maakonnakeskus, kus kõik kultuuriptsessis osalejad moodustavad koos töötava võrgustiku. Koostöö tulemusena on Viljandile iseloomulikud jätkusuutlikud maineüritused, festivalid, kultuurisündmused. Traditsioone säilitav ning kultuuriloomet toetav ja arendav keskkond pakub laialdasi võimalusi erinevatele elanikkonnagruppidele kultuuriga tegelemiseks.

Viljandi linn ja turismipiirkond (Soomaa, Võrtsjärv, Mulgimaa, Põhja-Viljandimaa ja Viljandi lähiümbrus) on rikkaliku ajaloo- ja kultuuripärandi ja mitmekülgse looduskeskkonnaga. Viljandi turismipiirkonna tunnuslause „Ürgses rütmis“ väljendab kohalike arenguressursside olemuslikku sisu. 2008. aastal omistati Viljandi linnale Eesti parima pärandturismi sihtkoha staatus ja Viljandi linn kuulub Euroopa parimate arenevate pärandturismisihtkohtade võrgustikku.

Vaba aja veetmise võimalused

Viljandi on looduskaunis linn. Rohked rohealad, käänulised vanalinna tänavad ja rõõmsaimelised aedlinnakud annavad linnale koduse ja meeldiva ilme. Lossimäed oma kaunis eraldatuses pakuvad avastamisrõõmu nii ajaloo huvilistele kui ka loodusesõpradele. Koos Loodi looduspargi, Võrtsjärve, Viljandi järve ja Soomaa Rahvuspargiga tekib väga atraktiivne looduskeskkond, mis on meeldivaks peatuspaigaks loodusesõbrale ja kultuuripärandist huvitatule.

Viljandi järve rannas on ohtralt aktiivse puhkuse veetmise võimalusi. Samuti on võimalik matkata ümber järve kulgeval matkarajal, mängida erinevaid **pallimänge**, ja tennist. Talvisel hooajal pakub jääväljak Männimäel ja Viljandi järvel olev uisurada võimalust uisutamiseks ja jäähoki mängimiseks ning Huntaugu mäel on lume- ja discgolfi park. Võimalusel kavandatakse jääväljaku ehitamist aasta ringi kasutatavaks jäähalliks. See suurendab külastatavust ja moodustab koos Huntaugu mäele arendatava talvepargi ning ümber Viljandi järve kulgeva terviserajaga suurepärase aktiivse puhkuse veetmise kompleksi.

Viljandi järve randa on rajatud laste mänguväljak ja kaks rannavõrkpalli platsi. **2012. aasta suvel rajati ekstreemspordi harrastajatele välisväljak Viljandi Jakobsoni Kooli kõrvale.** Järjepidevalt on arendatud ja täiendatud lastemänguväljakuid. Oma koha linnaruumis on leidnud esimesed betoonist lauateniselaud ning malelaud. Valuoja orgu rajati tänavaparkuuriväljak **ning rannas on nüüd võimalik harrastada rannatennist ning petanki.**

Sport

Rohkem kui kümne aasta jooksul on Viljandi linna prioriteediks spordivaldkonnas olnud spordibaaside arendamine.

Viljandi järve looduslik omapära võimaldab siia rajada sõudekeskuse. Järve puhastamine, ranna-ala ja järve ümbruse ning teiste linna rohealade arendamine muudaks piirkonna atraktiivsemaks nii linna külastaja kui (tervise)sportlase jaoks. **Vajalik on spordihoone vana osa remont ning laskjate, heitjate ja aerutajate tingimuste parandamine.** Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb korrastada ja kaasajastada koolide spordiruumid ning –rajatised, mis kujundavad olulisel määral noorte liikumisharjumisi.

Teiseks Viljandi linna spordialaseks prioriteediks on olnud noortesport, mis teostub peamiselt Viljandi Spordikooli kaudu, kus 2013/2014 õppeaastal harrastas 786 õppurit 13 erinevat spordiala: aerutamist, akadeemilist sõudmist, ilu- ja rühmvõimlemist, judot, kergejõustikku, korvpalli, käsipalli, laskmist, lauatennist, suusatamist, vabamaadlust, vibulaskmist, võrkpalli. Lõpetati jalgpalliosakonna tegevus ning nimetatud õppegrupp liitus Viljandi Jalgpallikooliga Tulevik. Ligikaudu 300 Viljandi noort on liitunud väljaspool spordikooli erinevate spordiklubide noorte treeninggruppidega. Suurem osa neist tegeleb jalgpalli, tennise ja jalgrattaspordiga, aga ka saalihoki, karate, motospordiga jne. Viljandis ei ole spordiala, millelt poleks võrsunud Eesti meistreid noorte- ja juunioride klassis või poleks välja jõutud Eesti esinduskoosseisu erinevates vanuseastmetes. See on väga heaks peegelduseks Viljandi linna seatud prioriteetidele. Paraku jäävad spordikoolis hea põhja ladunud ning rahvusvahelises konkurentsivõistlevad noored ning meistriliiga tippu välja jõudnud meeskonnad peamiselt klubide endi ja sponsorite hooleks, saavutusspordi toetamine linna poolt on piiratud rahaliste vahendite tõttu minimaalne.

Koostöös spordikeskuse ja spordiklubidega toimub Viljandis suur hulk rahvaspordiüritusi ja spordivõistlusi - alaliitude võistluskalendrisse kuuluvad võistlused, rahvaspordiürituste sarjad ning mitmed väga pika traditsiooniga ning mõned alles traditsiooniks kujunevad võistlused nagu Suurjooks ümber Viljandi järve, Mulgi rattamaraton, uisumaraton jne.

Enamik viljandlasi tegeleb teadlikult aktiivse liikumise ning spordiga. Viljandi spordielu toetub looduslikku omapära kasutavatele kaasaegsetele ja võrgustikuks kujundatud sportimisvõimalustele, heatasemelisele spordikoolile, elujõulistele traditsioonidele, tugevatele klubidele, kõrge kvalifikatsiooniga treeneritele ning pedagoogidele, põlvkondi siduvale harrastusspordile, noorte- ja saavutusspordi vastastikku toetavale arengule. Viljandi spordibaasid on aasta läbi tihedas kasutuses. Viljandi rohealad on heakorrastatud ning aktiivselt terviseliikumise harrastajate ning laste poolt kasutatavad.

Olulisemateks väljakutseteks järgneva arengukava perioodi jooksul on koolistaadionite remont, saavutussportlaste toetamine, tervisespordi edendamine ja spordibaaside kvaliteedi säilitamine ja parandamine. Liikuda tuleb suunas, et Viljandi on sportlik ja tervislik linn.

4. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Viljandi tulevik sõltub Viljandi inimestest, nende teotahtest, oskustest, õppimis- ja kohanemisvõimest. Seetõttu on oluline väärtustada haritust ja õppimistahet, toetada inimeste initsiatiivi enda arendamiseks, täiend- ja ümberõppeks ning huvihariduseks. Oluline on järgneva arengukava perioodi jooksul jõuda olukorda, kus Viljandi linnas väärtustab kogukond iga lapse, õpilase ja noore individuaalset arengut, milles ühilduvad nii kasvatuslikud kui õpetuslikud eesmärgid. Haridusvõrgu erinevate astmete (alus- üld-, huvi-, kutse- ja kõrghariduse) koostöös tagatakse igale Viljandi elanikule osalusvõimalus elukestva õppe süsteemis.

Käesoleva arengukava koostamise hetkel on [Haridus- ja Teadusministeeriumi](#) poolt kavandamisel hariduskorralduse kaasajastamine. Vabariigi Valitsus on heaks kiitnud elukestva õppe strateegia aastateks 2014-2020. Eelpool nimetatud strateegia rakendamiseks on Haridus- ja Teadusministeeriumis koostamisel arengukavast ja rakendusplaanist lähtudes mitmed erinevad valdkondliku programmid. Viljandi linna arengukava hariduse ja noorsootöö peatükid lähtuvad antud hetkel kehtivatest õigusaktides ja suundumustest. Riiklikul tasandil rakenduvate võimalike hariduskorralduste kaasajastamiste ja muutmistega seoses kuulub vastavalt üle vaatamisele ka järgnev olukorra kirjeldus, eesmärgid ja tegevuskava.

Alusharidus

Kvaliteetne alusharidus on inimese eduka elukestva õppe, sotsiaalse integratsiooni, isikliku arengu ja vanemas eas ka tööalase konkurentsivõime alus. Oluline on rakendada meetmeid, et tagada kvaliteetse alushariduse kättesaadavus kõigile Viljandi linna lastele.

Viljandis tegutseb kuus [munitsipaallasteaeda](#): lasteaed [Karlsson](#), lasteaed [Kröll](#), lasteaed [Mesimumm](#), lasteaed [Midrimaa](#), lasteaed [Männimäe](#) ja lasteaed [Mängupesa](#) ning eralasteaed [Viljandi Vaba Waldorfkooli](#) lasteaed. 2013/2014. õppeaasta seisuga käis neis lasteaedades kokku ligi tuhat last s.h. 32 eralasteaias.

Männimäe lasteaias töötab üks erirühm kehapuuetega lastele ja kaks erirühma kõnehälvete ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele. Nendes rühmades osutatakse teenust ka Viljandi maakonna erivajadustega lastele.

Täiendavalt saavad linna eelarvest toetust eralasteaiana tegutsev Viljandi Vaba Waldorfkooli lasteaed ning tegevusloaga lapsehoiuteenuse osutajad OÜ Lapsehoiuteenused [Kukeräadsik ja OÜ 17 Kevadet Rõõmupalli](#) lastehoid ja alates 1.aprillist 2014 tööd alustanud EELK Viljandi Jaani koguduse Jaani Lastemaja. 2014. aastal kasutas lapsehoiuteenust keskmiselt 32 Viljandi linna last kuu jooksul.

Lissaboni strateegiast tulenev eesmärk, et Euroopa Liidu liikmesriikides osaleb 2020.aastaks alushariduses 95% kõigist 4-aastastest kuni koolimineku eas lastest, on hetkel Viljandi linnas

täidetud. Alates 2010. aastast on lisandunud 56 uut lasteaiakohta. Paraku ei ole linn suutnud tagada kõikidele soovijatele lasteaiakohti. Eelkõige on puudus sõime- ning lasteaiakohtadest kesklinna piirkonnas.

Lasteaiakoha tagamiseks kõigile soovijaile tuleb olemasolevates lasteaedades rühmad vanuseliselt vastavalt vajadusele ümber struktureerida. Samaaegselt kohtade loomisega on oluline järgida lasteaedades tervisekaitse nõuete täitmist.

Suures mahus renoveerimist vajavad lasteaiad Männimäe, Mängupesa, Krõll ja Karlsson. Enam rõhku tuleb panna lasteaedade hoonete ja õuealade korrashoiule ning remondile, mille tulemusel paraneb nende turvalisus. Kõigi lasteaedade (v.a Männimäe lasteaed) mure on parklate puudumine, mida on võimalik leevendada kaalutletud liikluskorralduse planeerimisega.

Õppe- ja kasvatustöös on oluline õppemetoodikate ning õppekavade arendamine lähtuvalt lapse arengulistest ja hariduslikest erivajadustest. Jätkata ja arendada tuleb juba rakendunud kaasava hariduse põhimõtteid, mille kohaselt hariduslike erivajadustega lapsed õpivad sobitusrühmas (sobitusrühma kuuluvad koos teiste lastega ka erivajadustega lapsed). Et lasteaiatõpetajad võimalikult varakult hariduslikku erivajadust märkaksid, lapse arengut toetaksid ning lapsevanemaid nõustaksid, on oluliselt suurenenud vajadus eripedagoogikaalasteks koolitusteks. Suurenenud on lastevanemate ja õpetajate nõudlus lastele suunatud psühholoogilise ja eripedagoogiline nõustamise järele. Seega vajab järjepidevalt arendamist tugisüsteemi toimimine, vajaduspõhine psühholoogi, eripedagoogi ja psühhiaatri teenuste kättesaadavus nii lastele, lastevanematele kui õpetajatele.

Põhiharidus

Alates 1. juulist 2012 töötavad Viljandi linnas põhikoolidena [Viljandi Jakobsoni Kool](#), [Viljandi Kesklinna Kool](#) ja [Viljandi Paalalinna Kool](#) ja hariduslike erivajadustega laste õppele suunatud [Viljandi Kaare Kool](#). Töötab ka erakool [Viljandi Vaba Waldorfkool](#).

Kui 2013/2014. õppeaastal õppis Viljandi linna statsionaarses õppes põhikoolide osas 1945 õpilast, siis 2020. aastaks prognoositakse õpilaste arvuks 2000. Kohalikul omavalitsusel on kohustus tagada kõigile oma territooriumil elavatele lastele põhihariduse omandamise võimalus ehk õppekoht munitsipaalkoolis. Võimalik õpilaste arvu kasv linnas on saavutatav koostöö kaudu, pakkudes kooliteenust teiste omavalitsuste õpilastele maakonna ulatuses. Põhikoolide võrk Viljandi linnas on loonud õpilastele võimaluse põhihariduse omandamiseks kodu lähedal. Põhikoolide arendamisel on oluline, et hoonete õppekeskkond on turvaline ja kehtivatele nõuetele vastavalt sisustatud.

Põhikool peab olema paindlik, lähtudes õpilaste erinevatest võimetest, hoiakutest ja sotsiaalsetest oskustest. Kõikidel Viljandi linna koolide õpilastel on võrdne võimalus jätkata pärast põhikooli õpinguid järgmisel haridustasemel. Normaalajaga põhiharidust mitte omandanud noortel on võimalik jätkata põhihariduse omandamist mittestatsionaarses vormis.

Uuenenud riiklik põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ning riiklik õppekava on positiivseks sammuks isiksusekesksema hariduse suunas, kuid siiski on veel olulisi kitsaskohti (õpilaste ülekoormatus, õppekavade diferentseerimise korraldamine, riigi tasandil hariduse rahastamise põhimõtete muutus jms).

Haridusliku erivajadusega lastele luuakse sobivad tingimused hariduse omandamiseks elukohajärgses koolis või suunatakse nende vajadustele spetsialiseerunud õppeasutustesse. Et pedagoogid tuleksid hariduslike erivajadustega lastega tavaklassis toime, on oluline läbida eripedagoogikaalaseid koolitusi ja rakendada võimaluste piires vajalikke tugistruktuure. Jätkatakse karjäärinõustamissüsteemi rakendamist ja arendamist. Koolides on loodud karjäärikoordinaatori ametikohad. Õppe- ja kasvatustöös on lapse keskele kohale asetamisel olulisel kohal ka andekate laste märkamine, tuvastamine ja arendamine. Vajaduspõhiselt rakendada diferentseeritud õpet, käivitada (huvi)ringe, viia läbi eakohaseid võistlusi/konkursse, osaleda erinevates projektides jms. Teadusandekaid õpilasi motiveerib koolisiseste, maakondlike, siseriiklike ja rahvusvaheliste olümpiaadide ja ainevõistluste süsteem. Teadusandekate õpilastega tegelemisel on peamine rõhuasetus üldhariduskoolidel, piirkondlikel ja vabariiklikel keskustel (näiteks Tartu Ülikooli Teaduskool jt). 9.juunil 2014 alustas 105 õpilasega tegevust MTÜ Taibukate Teaduskool, mida toetab ka Viljandi linn. 6.-9. klassi õpilastele pakutakse lisaõpet, kus rõhuasetus on matemaatikal, füüsikal, keemial ja bioloogial. Õpilaste, lastevanemate ja koolitöötajate ühtlustatud rahulolu-uuringute süstemaatiline läbiviimine ja tulemused annavad väärtusliku sisendi edasiste tegevuste ning arenduste kujundamisel.

Järgneva arengukava perioodi jooksul tuleb korrastada ja kaasajastada koolide spordiruumid ning –rajatised ja õuealad. Soetada tuleb kaasaegne töö- ja tehnoloogiaõpetuse klasside sisustus ning õppevahendid või leida võimalused koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega tehnoloogiaõppe arendamiseks. Oluliseks tuleb pidada koolikeskkonna turvalisust, nii kooli ruumides sees kui ka kooli territooriumil. Tugistruktuuride tegevust tuleb järjepidevalt arendada, vajadusel kaasata abiõpetajaid ning õpetajatele pakkuda võimalusi eripedagoogikaalasteks koolitusteks. Kogu õpilaste toetussüsteem peab olema vajaduspõhine ning individuaalsust arvestav.

Gümnaasiumiharidus

Alates 1. juulist 2012 on Viljandi linnas üks ainult gümnaasiumiklassidega riigikool - Viljandi Gümnaasium. Viljandi Gümnaasiumis õppis 2014. aasta maikuu seisuga 461 õpilast, neist 273 Viljandi linnast. 1. septembrist 2013 hakkas õppetöö toimuma oma koolihoones. Gümnaasiumi koolihoone valmimine tähendab üht kaasaegseima õpikeskkonnaga gümnaasiumi arenemist Viljandi linnas ja maakonnas. Koolihoone paiknemine kesklinnas kujundab hea eelduse õppetegevuse koostöömodelite käivitamiseks gümnaasiumi ja linna kultuuri- ja haridusasutuste vahel. Koolil on järjepidev koostöö Viljandi Spordikeskusega, mille hallatavates baasides toimub kooli kehalise kasvatus õpe.

Viljandi linna munitsipaalkoolina tegutseb Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium, mis tegutseb

2013/2014 õppeaasta algusest uues asukohas, Kesk-Kaare 17 õppehoones. Õpilaste arv 2014 maikuul on 122.

Kutse- ja kõrgharidus

Viljandi linnas töötavad kõrgkoolid: [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#) (TÜ VKA) ja [Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor](#) Viljandi õppekeskus. TÜ VKA tegevusvaldkondadeks on: kõrgharidusega kultuuri- ja haridustöötajate ettevalmistamine rakenduskõrgharidusõppe ja magistriõppe õppekavade alusel, rakendusuringute läbiviimine ja arendustegevus oma õppevaldkonnas ning täiendus- ja ümberõppe korraldamine. Seisuga 1.juuni 2014. õppis TÜ VKA-s ligi 700 üliõpilast. Kool kasutab kohalikke asutusi ja ettevõtteid oma praktikabaasidena ning teeb nendega koostööd erinevates projektides. TÜ VKA töötajad on olnud ekspertideks ka mitmetes linna projektides. Koos linna ja maakonna koolide, asutuste ja ettevõtetega on TÜ VKA kujunenud oma valdkonna kompetentsikeskuseks. Viljandi linn ja Tartu Ülikool on sõlminud koostöölepingu, mille eesmärk on tihendada ja arendada linna ja ülikooli omavahelisi sidemeid. Peamisteks koostöövaldkondadeks on haridus, IKT, teadus- ja arendustöö ning kultuur. Alates 2013/2014 õppeaastast Infohariduse osakonna õppetööd jätkati Tartus, Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonnas. Erinevate ümberkorralduste tõttu vähenes TÜ VKA üliõpilaskond tervikuna ca 400 üliõpilase võrra.

Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor (edaspidi Mainor) Viljandi õppekeskuses on võimalik õppida nii rakenduskõrghariduse kui magistriõppe tasemel. Kool omab õpetamisõigust äriduse-halduse, kunstide ning informaatika ja infotehnoloogia õppekavagruppides. Õpet viiakse läbi eesti ja vene keeles. 1.juuni 2014 seisuga õppis Mainori Viljandi filiaalis 150 üliõpilast. Kool teeb koostööd Viljandi Gümnaasiumiga ja Viljandi maakonnas asuvate Viljandi Ühendatud Kutsekeskkooli ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooliga. Viljandi linn ja Mainor on sõlminud koostöölepingu, mille eesmärk on tihendada ja arendada linna ja kõrgkooli omavahelisi sidemeid.

Viljandi linna üldhariduskoolid teevad koostööd linnale lähimate kutsekoolidega: Viljandi Ühendatud Kutsekeskkooliga, mis asub Viljandi vallas Vana-Võidus ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooliga.

Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool viib läbi esmast kutse-, eri- ja ametialast koolitust ning täiskasvanute tööalast koolitust. Koolis pakutavaid erialasid saab päevases õppes asuda omandama põhi- ja keskkooli baasil. Õppida saavad ka 17-aastased ja vanemad. Õppimise võimalusi pakutakse erineva haridustasemega inimestele.

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool pakub põhikooli- ja gümnaasiumijärgset kutseõpet ning täiendusõpet täiskasvanutele. Koolil on välja kujunenud kaks põhilist spetsialiseerumise valdkonda: maamajandus ja teenindus.

Viljandi linna arengu jaoks on oluline järjepidev infovahetus ja koostöö linna ja lähiümbruse kõrg- ja kutsekoolidega ühishuvide elluviimisel.

Huviharidus

Huvihariduse võimalusi pakuvad Viljandis munitsipaalhuvikoolid [Viljandi Spordikool](#), [Viljandi Muusikakool](#), [Viljandi Huvikool](#) ja [Viljandi Kunstikool](#). Maakonna keskusena pakutakse nii hariduse kui huvihariduse teenust ka ümberkaudsete valdade elanikele. Huvikoolide aastatepikkused traditsioonid, mitmekülgne ringide ja erialade valik, hea õpetamise tase, järjepidev tegevus ning huvihariduse kättesaadavus ka vähekindlustatud peredele vastavate linna poolt korraldatud tugimeetmete kaudu on taganud huvihariduse populaarsuse. Huvikoolides pakutakse õppimise võimalusi ja tegelusi koolieelsest east alates kuni täiskasvanud noorteni. 2013/2014 õppeaastal õppis spordikoolis 786, huvikoolis 457, muusikakoolis 272 ja kunstikoolis 85 õpilast. Täiskasvanutele pakutakse erinevaid projektipõhiseid kursusi ja koolituste sarju. Huvikoolide õpilastel on võimalus õpiväljundina osaleda erinevates huvikoolide esinduskollektiivides-rühmades, rakendada õpitut ning omandada esinemise ja võistlemise kogemus individuaalselt või kollektiiviga.

Viljandi linna üldhariduskoolide juures toimub aktiivne huvitegevus ning tegutseb hulgaliselt huviringe/projekte erinevas vanuseastmes õpilastele. Huviringide valik ja hulk on koolide otsustuspädevuses vastavalt eelarvelistele võimalustele, kooli ja õpilaste soove ja suundumusi arvestades. Alates 2004. aasta kevadest rakendatakse projekti „Koolimajade uksed avatuks ja aknad valgeks“, mida finantseerib Viljandi linn. Eesmärgiks on koolivälise huvitegevuse laiendamine ja noorte vaba aja sisustamine, kasutades koolimajade ruumide võimalusi ning ressursse koolipäeva õhtutel, nädalavahetustel ja koolivaheaegadel. Projekti raames saavad noored avaldada oma soove, leidmaks just neile meelepärane tegevus. Nii on aastate jooksul toimunud ürituste sarju ja erinevaid ringitegevuste algatusi, millest hiljem on kasvanud välja juba pidev ringitöö ja –tegevus. Viljandi linn viib igal sügisel Viljandi linna päevase õppega koolides läbi huvitegevuse kaardistamise. Uurimuses analüüsitakse I-IX klasside õpilaste osalemist kooli poolt pakutavas huvitegevuses mille tulemusi analüüsitakse nii linnas tervikuna kui kooliti erinevate lähtekohtade alusel. Järjepidev seire, analüüs ja suunatud tegevused (projektid, ringide valik ja õpilaste teavitamine erinevatest võimalustest jms) on kasvatanud huvitegevusega hõivatud õpilaste hulka. 2013/2014 õppeaastal läbi viidud uurimuse tulemusena oli linnas huvitegevusega hõivamata vaid 16,7 % põhikoolide õpilastest.

Oluliseks väljakutseks järgneva arengukava perioodi jooksul on huvikoolide tegevuse optimeerimine ja kujundamine vastavalt ühiskonnas toimuvatele ootustele ja muudatustele ning õpikeskkonna parandamine hoonete renoveerimise teel (muusikakool, huvikool, spordikooli treeningpaigad: spordikeskuse vana maja, jt). Kunstikooli teenuse kättesaadavuse paremaks korraldamiseks on oluline kujundada kunstikoolile sobivad õpperuumid kesklinna piirkonnas. Laste ja noorte huvitegevusega hõivatusel on oluline roll isiksuse arengul ja preventiivse iseloomuga kasvatustööl. Oluline on arendada loodusharidust, elektroonika- ning tehnikaringide tegevust. Koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega tuleb leida võimalusi tehnoloogiaõppe arendamiseks.

Noorsootöö

Noorsootöö hõlmab väga mitmekesist ja laia teemade ringi, millega Viljandi linnas tegelevad Viljandi Linnavalitsus, üldhariduskoolid, koolide huvi- ja aineringid, huvikoolid, kultuuri- ja spordiasutused, noorteorganisatsioonid, klubid, seltsid, seltsingud, ühingud, stuudiod, kogudused jt. Lisaks Viljandimaa Omavalitsuste Liit, Viljandi Maavalitsus, riigiasutused (teater, muuseum, TÜ VKA, töötukassa, politsei) ja erasektor.

Noorsootöö on jaotatud järgmisteks valdkondadeks: erinoorsootöö, noorte huviharidus ja huvitegevus, noorte teavitamine ja nõustamine, noorte tervistav ja arendav puhkus, noorte töökasvatus, rahvusvaheline noorsootöö, noorsoo-uuringud, noorsootööalane koolitus, noorte osalus.

Käesoleva dokumendi sotsiaalse keskkonna, kultuuri, spordi ning üld- ja huvihariduse teemade all on mitmed valdkonnad kajastamist leidnud. Alljärgnevalt on peatutud teistes peatükkides kajastamata noorsootöö valdkondadel.

Viimaste aastate kitsaskohaks on avatud noorsootöö ning noorteinfo ja teavitamise valdkonna areng. Taasavatud Sakala Keskuse Avatud Noortetuba (edaspidi noortekeskus) on eelpool nimetatud ülesanded osaliselt endale võtnud. Kuna Sakala Keskuses olid otseselt noorte käsutuses olevad ruumid liialt väikesed, siis oli oluline võimalike alternatiivsete pindade ja tegevuskohtade leidmine ning arendamine. Sobiv koht noortekeskuse arendamiseks leiti kesklinnas asuv n-ö Lennukitehas kuhu koliti 2013. aasta sügisel nii ekstreemspordihall kui ka avatud noorsootöö tegevused. Noorsootöö paremaks toimimiseks ning ressursside otstarbekamaks kasutamiseks on oluline koostöö arendamine erinevate osapoolte vahel ning võrgustikusisene pidev suhtlemine.

Arendamist vajab mobiilne noorsootöö ning selle rakendamine linnaruumis, eriti suvekuudel. Vajalik on edasi arendada noorte vabatahtlike süsteemi. Vajadus on edasi arendada ühtset ja noortepärast infovälja, jälgida selle kvaliteeti ning toimimist. Oluline on noorteinfo süsteemi järjepidev seire ja arendamine.

Väga populaarseks on suvised noorte töölaagrid ehk õpilasmalevad, mis on mõeldud õpilastele alates 13. eluaastast. Igale suvel teeb ligi sada noort heakorra- ja haljastustööd linna haljasaladel, parkides ja teistel linna objektidel. Nooremale koolieale korraldatakse puhke- ja vaba aja veetmise laagreid ehk nn linnalaagreid. Huvikoolid korraldavad laagreid oma õpilastele vastavalt oma programmile ja treeningkavadele.

Üle kümne aasta on tegutsenud [Viljandi Noorte Volikogu](#), andes noortele võimaluse osaleda otsustusprotsessides. Kõigi üldhariduskoolide juures (v.a Kaare Kool) tegutsevad õpilasesindused.

Viljandi linnavalitsuse juures tegutseb laste hoolekande komisjon, kus raskustesse sattunud (koolikohustuse mittetäitmine, õpiraskused jms) noorte jaoks lahendusi otsitakse. Probleemsetele lastele lähenetakse juhtumispõhiselt ja lapsekeskselt lastekaitse spetsialistide,

kooli ja kodu koostöös.

Viljandi linn tunnustab igal aastal 24. veebruaril teiste linna preemiate kõrval ka aasta noort ja laste- ja noortesõbralikku ettevõtet. Iga õppeaasta lõpus tunnustatakse linnapea vastuvõtul edukamaid huvi- ja põhikoolide ning gümnaasiumide lõpetajaid.

Alates 2005. aastast kannab Viljandi ÜRO Lastefondi UNICEF poolt välja antud laste- ja noortesõbraliku linna tiitlit, mille kohta iga kolme aasta tagant esitatakse ülevaatlik aruanne ning tiitli kandmise õiguse üle otsustatakse vastavalt esitatud kriteeriumitele.

Rahvusvahelise noorsootöö võimalused on jagunenud erinevate struktuuride vahel. Linna tasandil on noored kaasatud kontaktidesse Viljandi sõpruslinnadega. Haridusasutustel on erinevad rahvusvahelised koostööprogrammid, kuhu on kaasatud ka lapsed ja noored. Koostööd tehakse Euroopa Noored Eesti bürooga. Aktiivne on õpilasvahetus. Aastal 2015 toimuvatel rahvusvahelistel hansapäevadel korraldavad Viljandi noored muu hulgas ka rahvusvahelisi noortehansa päevi. Koostöös Euroopa Noorte eesti bürooga (ENEB) korraldatakse rahvusvahelisi noortevahetusi ja muid projekte, kust Viljandi noor saab osa võtta. Rahvusvaheliste kontaktide loomiseks korraldatakse ka noorsootöötajatele seminare ning koolitusi.

Noorsoo-uuringuid on viidud läbi erinevatel teemadel nii riigi, linna, haridusasutuste kui teiste huvigruppide ja koostööpartnerite poolt. Mitmed neist on valminud tudengite uurimustöödena. Vajadus on läbi viia linna tasandil regulaarselt erinevaid noorsootöövaldkondi käsitlevaid uuringuid, mille baasil oleks võimalik kaardistada noorte ja noorsootöötajate vajadusi, huvisid ja rahulolu ning mis oleks sisendiks edasiste tegevuste kavandamisel.

Noorsootöö valdkonnas tuleb Viljandi linnas luua süsteemne, jätkusuutlik, mitmekülgne koostööl põhinev ning atraktiivne noorsootöö, mis tagab noortele võrdsed võimalused osalemiseks ja ideede elluviimiseks ning paneb noore end tundma turvaliselt ja väärtustatuna.

Elukestev õpe

Tööalane täiendus- ja ümberõpe ning vabaharidus on osa elukestvast õppest. Lähtudes Euroopa Liidu kasutusel olevast elukestva õppe definitsioonist, mõistetakse elukestva õppe all kõiki elu jooksul ette võetud õppetegevusi, eesmärgiga parandada oma teadmisi, oskusi ja kompetentsi vastavuses iseenda, kodanikkonna, ühiskonna (sotsiaalse sidususe) ja/või tööturu vajadustega ning seda nii formaalsel, mitteformaalsel kui ka vabahariduse kujul.

Viljandi linnas ja selle lähiümbruses on esindatud kõik täiskasvanuhariduse koolitusliigid (taseme-, ümber- ja täiendusõpe ning vabaharidus) ja koolitusi korraldavate asutuste omandivormid: kolmas sektor (mittetulundusühingud); avalik - õiguslik (TÜ VKA); riigieelarveline – kutsekoolid, riigigümnaasium, Töötukassa Viljandimaa osakond; munitsipaalomand - üldharidus (täiskasvanute gümnaasium), huvikoolid; erasektor – koolitusfirmad, [Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor](#) filiaal, ettevõtete täiend- ja ümberõppe

koolitused.

Elukestvat õpet tuleb jätkuvalt propageerida ja teha koostööd selle ala organisatsioonidega. Väljakutseks nii riiklikul kui kohalikul tasemel on väiksema konkurentsivõimega inimestele elukestvas õppes osalemiseks tingimuste loomine ja arendamine.

5. SOTSIAALNE KESKKOND

Toimetulek

[Eesti Töötukassa andmetel](#) on registreeritud töötute arv Viljandi linnas võrreldes majandussurutise aegsega peaaegu poole võrra langenud, kuid jäädes siiski 2004. aasta tasemele. Töötuna arvel olevatest (ligi 500) on paljud pikaajalise töötu staatuses, mis võib kaasa tuua heitumise. Pikaajaliste töötute ja heitunute tööturule taassisenemine on linnale ja töötukassale suureks väljakutseks.

Viljandis on toimiv sotsiaalhoolekandesüsteem, mis koosneb linnavalitsuse sotsiaalametist, linnavalitsuse hallatavast asutusest [Viljandi Päevakeskus](#) ja linnavalitsuse osalusega [SA Viljandimaa Hoolekandekeskusest](#). Viljandi linnavalitsusel on pikaajaline kogemus Viljandi Päevakeskuse kaudu toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste osutamise ja eraõiguslikelt ettevõtetelt sotsiaalteenuste ostmise osas.

Sotsiaalamet osutab abi Viljandi linnas elavatele inimestele toimetulekuraskuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks, määrab ja maksab riiklikke ja kohalikke sotsiaaltoetusi, korraldab alaealiste ja täisealiste piiratud teovõimega isikute eestkostet, aitab kaasa sotsiaalsete ja meditsiiniliste erivajadustega isikute arengule ja ühiskonnas kohanemisele ning korraldab sotsiaalteenuste ja muu abi osutamist.

Abivajavate perede arvu kasv on suurendanud lastekaitsetöötajate töökoormust. Töö on perede ja laste probleemide keerukuse tõttu muutunud pingelisemaks ning suurendab vajadust võtta tööle täiendavalt üks lastekaitsetöötaja, osta erinevaid teenuseid sh tugiisikuteenust. Tugiisikuteenust oleks vaja osutada ka täiskasvanud puuetega inimestele. **Samuti oleks vaja puuetega täiskasvanud inimestele päevahoiu, kogukonnas elamise jne teenuseid.**

Viljandi Päevakeskuse kaudu on tagatud Viljandi linna eakatele ja puuetega inimestele vajalikud sotsiaalteenused. Päevakeskuses teenuste osutamise suurimaks probleemiks on maja seisukord ja pidevalt töös olevate seadmete amortiseerumine, kallid ülalpidamiskulud, ruumide ebaefektiivne paigutus ning puuduv kaldtee liikumispuuetega inimestele majja sisenemiseks. Päevakeskuse tegevuse jätkamiseks tuleb otsida võimalusi uue ja kompaktse hoone ehitamiseks või üürimiseks, mille ruume on võimalik kasutada kõigil Viljandi linnas tegutsevatel eakate ja puuetega inimeste organisatsioonidel. Teenuste arendamiseks on vaja

teha rohkem koostööd huvigruppide esindajatega, et välja selgitada teenuste vajadus ja võtta vajadusel tööle täiendavat tööjõudu. Teenuste arendamise osas tuleb teha koostööd lähimavalitsustega. Perspektiivne oleks koondada ühise katuse alla linna munitsipaalasutuse Viljandi Päevakeskuse ja mõned suuremad Viljandi linnas tegutsevad sotsiaalse suunitlusega ühingud. Ühes majas tegutsemine toetab sünergia kasvu ja pakutavate teenuste kvaliteedi tõusu. Kavas on rekonstrueerida selleks tarbeks hetkel suures osas tühjalt seisev 4-korruseline hoone Männimäel (Männimäe tee 26), mis oma põhikonstruktsioonidelt on heas seisus (hetkel asub hoone 4. korrusel Viljandi Kunstikool). Hoone sobib olemasoleva planeeringu poolest hästi sotsiaalkeskuseks, vajaminevad siseplaneeringulised muudatused on küllalt väikesed. Lisaks päevakeskusele ja sotsiaalse suunitlusega ühingutele rajatakse hoonesse ka linnasaun. Hoone täitmine sotsiaalse funktsiooniga peaks andma tugeva impulsi Männimäe eluala muutumisel inimväärsemaks ja mitmekesisemaks elukeskkonnaks.

Päevakeskus teostab sotsiaalmajas (Leola 12a, Viljandi) olevate sotsiaalkorterite järelevalvet ja koordineerib täiskasvanute turvakodu tegevust. Sotsiaalmajas asuvate eluruumide kaudu on tagatud riskirühma kuuluvatele isikutele elamispinnad. Sotsiaalmajas on 17 sotsiaaleluruumi, mis vajavad rekonstrueerimist.

Täiskasvanute turvakodu ja varjupaiga teenust osutatakse Viljandi linnale kuuluvas hoones Viljandi vallas Tümal. Vajalik on kas praeguse hoone renoveerimine või uue teenusepakkumise koha leidmine. Naiste varjupaiga teenust lähisuhtevägivalla all kannatajatele pakub Viljandis [MTÜ Viljandimaa Naiste Varjupaik](#). Laste turvakoduteenust ostetakse vajadusel [SA Perekodult](#). Viljandi linna osalusega SA Viljandimaa Hoolekandekeskus asub Viiratsi alevikus. Asutus pakub hooldusteenust 66-le eakatele ning puuetega inimestele. Viljandi linnale on oluline SA Viljandimaa Hoolekandekeskuses kvaliteetse hooldusteenuse ja toetatud elamise teenuse pakkumise jätkumine.

Viljandi linn ostab vajadusel ka muid inimeste paremale toimetulekule kaasaaitavaid teenuseid, osaleb projektides ja toetab vähekindlustatud või lasterikaste perede laste osalemist lastelaagrites jm üritustel. Viljandi linn väärtustab sotsiaalhoolekande valdkonnas tegutsevaid ja koostööpartneriteks olevaid mittetulundusühinguid ning toetab nende potentsiaali igakülgset rakendamist igaaastaste tegevus- ja projektitoetustega ning võimalusel ruumide ülalpidamiskulude katmisega.

Tervislik areng

Tervislik elukeskkond ja elanike hea tervis on tagatiseks linna jätkusuutlikule arengule. Viljandi linnale on oluline, et viljandlastele on vajadusel kättesaadavad kvaliteetsed kohalikud sotsiaal- ja tervishoiuteenused. Viljandi inimestele osutavad teenuseid [SA Viljandi Haigla](#), [OÜ Viljandi Tervisekeskus](#), [Maramaa Kliinik OÜ](#) ja teised pere –, eri- ja hambaarstikeskused. Erinevalt teistest maakondade aktiivravi osutavatest üldhaiglastest on SA Viljandi Haigla juures olemas psühhiaatriakliinik ja õendus-hoolduskeskus, mis osutab sotsiaalhooldus-, hooldusravi-, rehabilitatsiooni- ja koduõendusteenust ning haigla pakub ka erakorralist meditsiiniabi. Viljandi Linnavalitsuse ja SA Viljandi Haigla koostöö on suunatud eelkõige

haigla teenuste kvaliteedi ja hoonestuse arendamisele, tagamaks linna elanikele vajalike tervishoiuteenuste ajakohasust ja kättesaadavust. Arengusuundade kujundamisel juhindutakse haigla visioonist - olla aastaks 2017 tunnustatud üldhaigla Eestis ja tagada parim ravi patsientidele kaasaegses haiglakeskkonnas. Visiooni realiseerumise eelduseks on haigla infrastruktuuri järjepidev edasiarendamine ja uue aktiivravihoone rajamine Viljandi linna koos esmatasandi tervisekeskusega. Patsientide efektiivsele ravile aitavad kaasa kaasaegsel tasemel teostatavad terviseuuringud ja raviprotseduurid ning diagnostiliste võimaluste areng.

Tervishoiuteenuste pakkumisel on teenuseosutajate peamiseks probleemiks kvalifitseeritud spetsialistide nappus just eriarstide teenuste pakkumisel, näiteks lastepsühhiaatrid. Elanike tervisteenuste, eriti hambaraviteenuse tarbimist, on vähendanud Eesti keskmisest palgast madalamad palgad. Samas suureneb elanikkonna vananemisest tingituna koormus tervishoiuteenustele. Suureneb inimese omaosalus tervishoiuteenuste ja ravimite eest tasumisel. Krooniliste haigete ja madala sissetulekutega inimeste arvu kasv suurendab Viljandi linna eelarvest makstavate toetuste mahtu.

Viljandi linna eelarvesse on planeeritud toetused, mille abil kompenseeritakse osaliselt vähekindlustatud linnaelanike tervishoiu-, hooldusravi-, koduõendusteenuste eest tasumist. Viljandi linnal on olemas linnaarst, kes tegeleb ravikindlustuseta elanike ravile suunamisega. Ravikindlustuseta isikute ravikulud kaetakse linnaeelarvest. Vähekindlustatud ja riskirühma kuuluvatele abivajajatele on tagatud hooldusravi omaosaluse ja voodipäevatasu maksmise toetamine.

Üha suuremat tähelepanu tuleb pöörata kogu elanikkonna igapäevase toimetuleku tagamisele ja edendamisele, samuti eluea pikendamisele ning elukvaliteedi parandamisele. Viljandi sotsiaalhoolekandesüsteem tagab abivajajatele efektiivse toetuse lähimuse põhimõttel. Riskigruppi kuuluvate inimestega tehakse ennetavat tööd, mille käigus toetatakse inimväärikust ja soovi ennast ise aidata. Linn teeb sotsiaalvaldkonnas koostööd naaberomavalitsuste ja erinevate sotsiaalhoolekande vabatahtlike organisatsioonidega, kuid ühtne võrgustik on veel väljakujundamisel. Eesmärgiks on jõuda kõigi abivajajateni õigel ajal, mis eeldab kogu süsteemis kvalitatiivset muutust probleemide tagajärgede likvideerimisest probleemide ennetamisele.

Viljandi lasteaedades ja koolides tuleb rakendada tervisedenduslikku poliitikat, mis on kooskõlas [riikliku rahvatervise arenguga](#). [Tervist Edendavate Lasteaedade](#) (TEL) võrgustikku kuuluvad kõik Viljandi linna lasteaiaid ning kõikides lasteaedades on ka tervisemeeskond. Tervisemeeskonnad mõjutavad otsuste tegemisi asutuse tasandil: füüsilise ja psühhosotsiaalse keskkonna küsimustes ning lasteaia arengukava koostamisel. Tervisealaste tegevuse ja tulemuste igaaastase analüüsi tulemustest lähtuvalt rakendatakse meetmeid õppekasvatustöö, juhtimise ja keskkonna parandamiseks. Sobiva kasvukeskkonna loomisel arvestatakse laste eripära ja erivajadusi. Koolitervishoiuteenuse osutamine Viljandi koolides toimub koostöös OÜ Viljandi Tervisekeskusega. Kõikides Viljandi linna päevase õppega koolides on õpilastele tagatud tervislik elu-, õpi- ja töökeskkond. [Tervist Edendavate Koolide](#) (TEK) võrgustikku kuuluvad koolid: [Viljandi Jakobsoni Kool](#), [Viljandi Kesklinna Kool](#) ja [Viljandi Paalalinna](#)

Kool. Koolides läbiviidav tervisekasvatus tugineb õppekaval ning seda toetavatel tegevustel, mis arendab laste ja noorte terviseedenduslikke teadmisi, oskusi ja käitumist.

Laste- ja noorte linnaruumi füüsilise keskkonna parandamine ja ohutumaks muutmine on oluline eemärk järgneva arengukava perioodi jooksul. Järjepidevalt kontrollitakse Viljandi linna haldusalas olevaid mänguväljakuid ja kõrvaldatakse puudujäägid vastavalt võimalustele. Välja on töötatud mänguväljakute korrasoleku hindamise metoodiline juhendmaterjal, mille alusel jätkatakse regulaarset mänguväljakute kontrollimist. Lastekaitse- ja tervishoiutöötajad puutuvad iga päev järjest enam kokku probleemidega, mille põhjuseks on lapsevanemate vähenenud teadlikkus laste tervist ohustavatest riskikäitumistest. Lastevanemate koolitamine ja nõustamine toimub erinevatel tasanditel, kuid vanemate osalusmotivatsioon on enamjaolt väga madal ja probleemsete perede lastevanemate koolitusel või nõustamisel osalemise mõjutamiseks puuduvad seaduslikud mõjutusvahendid.

6. ETTEVÕTLUS

Viljandi linna ülesandeks on elanike arvu vähenemise pidurdamiseks luua soodne ja avatud ettevõtluskeskkond praegustele ettevõtetele ja uutele investoritele, et tagada linnale kvaliteetsete avalike teenuste pakkumiseks ja ettevõtlustingimuste pidevaks arendamiseks vajalik tulubaas ning toetada uute ja kõrgema sissetulekuga töökohtade loomist. Ettevõtluskeskkonna arengut toetab Viljandi kujundamine sisemaakuurordiks, mis on aasta ringi külastatav pärandturismi sihtkoht Eestis ja üks peamisi turismitõmbekeskusi Lõuna – Eestis. Viljandit täiendavad tõmbekeskusena olulisel määral temaga ühtse süsteemi loovad väljasõidusihtkohad Olustvere, Suure-Jaani, Mulgimaa, Soomaa ja Võrtsjärv.

Kaubanduse ja teenindusvaldkonnas tegutseb 77,5% Viljandi ettevõtetest, sellest kaubanduses 45,8% ja teeninduses 31,7%. Viljandi ettevõtlust iseloomustavad tegevusvaldkondade mitmekesisus ja suuremate ettevõtete jätkusuutlikkus ning investeerimisvõimekus toodangu mahu ja tootlikkuse suurendamiseks. Tertsiaarse sektori arengut toetab Viljandi hea maine turismissihtkohana ning turismi- ja puhkemajandusettevõtete areng. Majutusteenust pakkus 2014. aasta turismihooaja seisuga Viljandi linnas 17 majutusasutust, sh 4 hotelli, 2 hostelit, 1 puhkemaja, 5 külalistemaja, 4 kodumajutust ja üks külaliskorter, kokku 500 voodikohaga.

Ettevõtjad soovivad linnavalitsuselt kiiret ja korrektset asjaajamist ja Viljandi ettevõtjate vajadustega arvestamist kohalike õigusaktide koostamisel ja vastuvõtmisel. Lisaks eeldatakse linnapoolseid pingutusi teede-tänavate ja tänavavalgustuse korrashoiu tagamiseks ning linna ühistranspordi liikumise vastavust ettevõtete tööaja algusele ja lõpule.

Viljandi linn saab ettevõtluskeskkonda mõjutada, arendades sellega vahetult seotud valdkondi – inimressurssi, ettevõtlusalade infrastruktuuri ja linna mainet ning koostööd omavalitsuste,

riigi ja rahvusvahelisel tasandil.

Puhkemajandus Viljandi turismipiirkonnas

Viljandimaa turismisektorit kirjeldades on kasutusele võetud olulise näitajana majutusettevõtetes majutatud turistide arv. Maakondlik turismistatistika on hetkel puudulik ning on väga raske leida turismivaldkonna osakaalu maakonna SKP-s. On küll võimalik defineerida turismiettevõtet ja leida äriregistri andmete põhjal erinevaid näitajaid nagu ettevõtete lisandväärtus, kuid see lisandväärtus ei anna aimu, milline on konkreetset välituristide või üldse turistide panus selle kujunemisel. Täna Viljandit iseloomustab enim ühepäevaküllastajate linnas viibimine ning kõrghooaeg on suvel. Vajalik on kokku panna Viljandi turismipiirkonna arendamise strateegilisi suunad, põhimõtted ja prioriteedid.

Inimressurss

Inimressursi all vaadeldakse nii kohalikke elanikke töökohtade loojatena, töövõtjatena kui tarbijatena ning sise- ja välituriste teenuste sfääri arengumootorina. Tööhõivet kirjeldades on Viljandi seisus, kus võrdsel positsioonil on nii tööpuudus kui ka kvalifitseeritud tööjõu puudus. Viljandi tootmisettevõtete suurimaks probleemiks ja nende arengupiduriks on jätkuvalt kvalifitseeritud tööjõu puudus. Põhjustena võib välja tuua Eesti keskmisest madalamat [palgataset](#), töökohtade arvu tõusu maakonnas alates [2010. aastast](#) ning ettevõtjate vajadustele vastavate täiendkoolitusvõimaluste puudumist. Oluliselt on tööjõuturgu mõjutanud 8% negatiivne [siserände saldo](#) ja tööjõu liikumine Eestist kõrgema töötasuga riikidesse.

Taristud

Tööstuspiirkondade teke ja väljakujunemine (nt Kantremaa) on seotud ettevõtete kontsentreerumisega aladele, kus juba oli eelnevalt tööstus ja kuhu oli uue ettevõtte rajamiseks võimalus osta tootmistaad. Linn alustas tegevust tööstusparkide väljaarendamiseks ligikaudu 15 aastat tagasi uute detailplaneeringute kehtestamisega, kruntide ettevalmistamisega, kommunikatsioonide väljaarendamisega, juurdepääsuteede ehitamisega, tänavavalgustuse paigaldamisega ja ühistranspordi liikumise sidumisega ettevõtete vajadustega.

Viljandis on välja arendatud kolm tööstuspiirkonda: Kantremaa, Männimäe ja Rohelise tänava tööstuspiirkond.

Rohelise tänava tööstuspiirkond kujunes välja Viljandi linna poolt algatatud Viljandi Tööstuspargi rajamise projekti käigus. Tööstuspiirkond on rajatud ca 17 ha suurusele Tallinna tn ja Musta tee vahelisele alale ning valminud on Phare ettevalmistusfondi toetusel kahte tänavat ühendav ning mitmetele kruntidele ligipääsud tagav Roheline tänav koos põhiliste kommunikatsioonidega.

Kantremaa tööstuspiirkond asub Viljandi linna Pärnu maantee ja Imavere-Karksi-Nuia

maantee vahelisel alal ning piirneb linna poolt raudteega, kuid raudteetranspordi kasutamiseks vajalikku logistilist lahendust piirkonda rajatud ei ole. Kantremaa tööstuspiirkonna kogupindala on ligikaudu 91 ha mis on valdavalt eraomandis.

Männimäe ettevõtluspiirkond asub Männimäe tee, Riia maantee ja Reinu tee vahelisel alal ligikaudu 76 ha suurusel territooriumil. Enamjaolt moodustavad ettevõtluspiirkonna eraomandis olevad krundid ja kinnistud. Viljandi linn on investeerinud viimastel aastatel Männimäe ettevõtluspiirkonna arendamisse ligikaudu 1,4 miljonit eurot, millest 1 miljon eurot moodustas toetus piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetmest. Projekti käigus rajati Reinu põik ehk nn läbimurre Imavere-Karksi-Nuia maanteele, mis tagab piirkonna ettevõtjatele oluliselt paremad transporditingimused ning ligipääsu seni kasutamata olnud kruntidele. Aastal 2013 viidi lõpuni Reinu tee juurdepääsuteede ja tehnovõrkude rajamise projekt, millest Euroopa Liidu struktuurifondide ja linnaeelarve vahenditest investeeriti ligikaudu 1,4 miljoni eurot. Männimäe ettevõtluspiirkonna laiendamisega hõlmatud territooriumil kuulub Viljandi linnale ca 12 ha ettevõtluse arendamiseks sobivat maad.

Ettevõtlusekeskkonna parandamiseks vajaliku infrastruktuuri arendamine eeldab tihedat koostööd ettevõtjatega ja pidevat vajaduste kaardistamist, samuti maakonna ja riigi tasandil pakutavate ettevõtluse arengut soodustavate võimaluste seiret ja tutvustamist piirkonnas tegutsevatele ja potentsiaalsetele ettevõtjatele. Viljandi linnas on turismitaristu heal tasemel. Kõik peamised turismiobjektid on korrastatud ja viidastatud ning parkimiskorraldus on külastajasõbralik.

TEGEVUSKAVA

1. Valitseminen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Peaeesmärk

1.1. Viljandi linn on jätkusuutlik, koostööaldis ja teotahteline omavalitsusüksus, mis juhindub inimesekesksusest ja tasakaalustatud arengu põhimõtetest

Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused
-----------------	------------------

KOV haldusvõimekuse indeks	67,1	67	67	67	67	67	67	67	67
----------------------------	------	----	----	----	----	----	----	----	----

Alaeesmärk

1.1.1. Viljandi haldusvõimekuse kasv

Peamised tegevused

1.1.1.1. Piirkonna arengupotentsiaali terviklik rakendamine, sh koostöö kodanikuühiskonna algatustega, kolmepoolne dialoog haridusasutuste ja erasektoriga kohaliku elanikkonna rakendamiseks tööjõuturul

1.1.1.2. Välisrahastusega projektide omaosaluse tagamine koostöös projektide esitajate ja elluviijatega

1.1.1.3. Omavalitsuste võimalike liitumisstsenaariumite analüüsimine

1.1.1.4. Uue dokumendihalduse tarkvara juurutamine koos asjaajamise protsesside ülevaatamise-uuendamise

1.1.1.4. Dokumendihalduse tarkvara uuendamine ja kaasajastamine koos asiaajamise protsesside ülevaatamise-uuendamisega

1.1.1.5. Erinevate E-lahenduste kasutusele võtmine lisakanalina kohaliku omavalitsuse teenuste osutamiseks

1.1.1.6. Linnavalitsuse ja allasutuste infotehnoloogilise tasakaalustatud arengu tagamine

2. Elukeskkond

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Peaeesmärk

2.1. Atraktiivse miljööväärtusega, hooldatud rohealadega ning puhta ja turvalise elukeskkonnaga linn

Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused
-----------------	------------------

Inventariseeritud parkide ja alleede arv	0	1	2	3	4	5	6	7	8
--	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Kalmisturegistri kasutuselevõtt %	0	0	50	100	100	100	100	100	100
-----------------------------------	---	---	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Linnavalgustuses kaasaegsete valgustite kasutamise %	48	55	65	85	100	100	100	100	100
--	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----

Teede rekonstrueerimine (igaastaselt km)	0,4	0,8	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kõnniteede rekonstrueerimine (igaastaselt km)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Alaeesmärk

2.1.1. Korrastatud haljasalad
Peamised tegevused
2.1.1.1. Parkide inventariseerimine ja dendroloogiliste uurimuste teostamine
2.1.1.2. Viljandi linna haljastuse arengukava koostamine
2.1.1.3. Viljandi Lossipargi korrastustöödega jätkamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile ja Lossipargi hoolduskavale kuni aastani 2020.
2.1.1.4. Uute alleede rajamine (Savi tn, Riia mnt, Valuoja pst) ning olemasolevate (Uus tn, Maramaa pst, Lembitu pst, Uueveski tee, Tasuja pst, Väike Kaare tn, Oja tn) alleede hooldamine
2.1.1.5. Kalmistu kasutamise eeskirja koostamine
2.1.1.6. Kalmistute majandamise infosüsteemi rakendamine
Alaeesmärk
2.1.2. Atraktiivsed veekogud
Peamised tegevused
2.1.2.1. Viljandi järve (Viiratsi ujumisala, Paadimehe ujumisala, Huntaugu ujumisala, sõudebaasi ujumisala, Paala järve rand) veetaimestiku niitmine
2.1.2.2. Järveäärsete vaadete avamine
2.1.2.3. Viljandi järve ujumisalade põhja mudast ja veetaimestikust puhastamine
2.1.2.4. Rannapromenaadi ehitustööde jätkamine
2.1.2.5. Viljandi järvele kaluritele ja maastikukaitseala külastajatele täiendavate paadi -ja ujumissildade rajamine (Viiratsi ja vetelpääste rand)
2.1.2.6. Viljandi järve nõlvaalade (Närska mäe vahetuslähedus ja Männimäe terviseraja vahetuslähedus) võsaraie
Alaeesmärk
2.1.3. Puhta elukeskkonnaga linnaruum
Peamised tegevused
2.1.3.1. Korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni edasine rakendamine
2.1.3.2. Konkursside "Lilled linna", "Värvid linna", "Valgus linna" korraldamine
2.1.3.3. Koostööprojektide koostamine ja ellurakendamine Viljandi Jäätmejaama arendamiseks (sorteerimisliini täiustamine-metallieraldus ning jäätmekoti purusti, piirdeaia rajamine, asfaltkatte rajamine)
2.1.3.4. Viljandi linna jäätmekava ajakohastamine ja selle elluviimine vastavalt riiklikule jäätmekavale ning vajadusel jäätmehoolduseeskirja täiendamine ja ajakohastamine
Alaeesmärk

2.1.4. Väärtusi eksponeeriv ja atraktiivne linnaruum
Peamised tegevused
2.1.4.1. Veetorni ja lossipargi vabaaja veetmise võimaluste mitmekesistamine
2.1.4.2. Lastepargi purskkaevude ja pargimööbli rekonstrueerimine
2.1.4.3. Raekoja pargi rekonstrueerimine
2.1.4.4. Kaasaegse ja ühelaadse valgustuslahenduse kasutamine linnavalgustuses
2.1.4.5. Linna sissesõidutähistest korrastamine
Alaeesmärk
2.1.5. Kogu linnas on kliendid varustatud kvaliteetse veega
Peamised tegevused
2.1.5.1. Veepumpplajaama automaatikaseadmete uuendamine puhta vee varustuskindluse tõstmiseks
2.1.5.2. Ühisveevärgitorustike renoveerimine vastavalt arendamise kavale
2.1.5.3. Tuletõrjehüdrantide välja vahetamine vastavalt arendamise kavale
2.1.5.4. „Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava“ täitmine
Alaeesmärk
2.1.6. Kanalisatsioonisüsteem on kaasaegne, keskkonnasõbralik ja tagatud kõigile linna kinnistutele
Peamised tegevused
2.1.6.1. Kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimine vastavalt arendamise kavale ja eritehnika välja vahetamine ja soetamine ÜVK probleemide operatiivseks lahendamiseks (kanalisatsioonipesu auto, eriveok reoveemuda transpordiks jms)
2.1.6.2. Reovee- ja sademevee kanalisatsioonisüsteemide lahku ehitamine
2.1.6.3. Viljandi linna reoveepuhastis reoveemuda töötlemisprotsessi arendamine
Alaeesmärk
2.1.7. Viljandis on kvaliteetne teedevõrgustik
Peamised tegevused
2.1.7.1. Tänavate seisundi parandamine läbi pindamise ja remondi
2.1.7.2. Tänavate rekonstrueerimise kava elluviimine
2.1.7.3. Tänavate märgistuse iga-aastane uuendamine ja liikluskorraldusvahendite hooldamine
2.1.7.4. Kõnniteede rekonstrueerimine

2.1.7.5. Ettevõtluspiirkondade kergliiklusteede rajamine										
2.1.7.6. Viljandi raudteejaama juurdepääsuteede ja parkimisplatside rekonstrueerimine										
3. Kultuur, sport ja vaba aeg										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Peaeesmärk										
3.1. Viljandi on tugevate kultuuritraditsioonidega ja atraktiivse kultuurieluga linn										
Tulemusnäitajad				Tulemusväärtused						
Loomestipendiumi eelarve kasv %				5	5	5	5	5	5	5
Alaeesmärk										
3.1.1. Viljandi linnas on aastaringelt võimalik osaleda heatasemelistel kultuurisündmustel										
Peamised tegevused										
3.1.1.1. Kultuurivaldkonna maineürituste järjepidev toimumine ning kõrge kvaliteedi tagamine										
3.1.1.2. Viljandi linnale oluliste tähtpäevade tähistamine										
3.1.1.3. Kultuurisündmuste aktiivne tutvustamine ja reklaam meedias										
Alaeesmärk										
3.1.2. Viljandi kultuurielu on jätkusuutlik ja arenev										
Peamised tegevused										
3.1.2.1. Toetused kultuuriorganisatsioonidele ja -kollektiividele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks										
3.1.2.2. Toetused kodanikuühiskonda toetavatele organisatsioonidele ja -kollektiividele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks										
3.1.2.3. Kollektiivi/organisatsiooni juhtide koolitamine ja nõustamine										
3.1.2.4. Osalemine vabariikliku ja maakonna laulu- ja tantsupidude traditsiooni jätkamisel										
3.1.2.5. Huvi- ja üldhariduskoolide õpilaste pidev kaasamine linna kultuurisündmustel										
3.1.2.6. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia potentsiaali ärakasutamine uuringute läbiviimisel, koostööprojektide koordineerimisel										
3.1.2.7. Avaliku, era- ja kolmanda sektori vahelise ühistegevuse soodustamine										
3.1.2.8. Viljandi kultuuriorganisatsioonide osalemise soodustamine rahvusvahelistes koostööprojektides sh hansa- ja sõpruslinnad										
3.1.2.9. Edukalt korraldatud rahvusvahelised hansapäevad										
Alaeesmärk										

3.1.3. Viljandi kultuuriasutustes on kaasaegsed tingimused									
Peamised tegevused									
3.1.3.1. Kunstikoolile sobivate ruumide leidmine ja kohaldamine õppetegevuseks									
3.1.3.2. Huvikooli hoone renoveerimine õpikeskkonna parendamiseks, tehnikaalaste huviringide arendamine võimalikuks tehnikakeskuseks									
3.1.3.3. Nukuteatri ruumide remont ja heli- ning valgustehnika kaasajastamine									
3.1.3.4. Viljandi Vana Veetorni renoveerimine ja arendamine mitmekülgsete võimalustega kultuuriobjektiks									
Peaeesmärk									
3.2. Viljandi linnas on loodud sobivad tingimused sportimiseks									
Tulemusnäitajad					Tulemusväärtused				
Spordistipendiumi eelarve kasv %					5	5	5	5	5
Alaeesmärk									
3.2.1. Viljandi järv ja ümbrus on aktiivses kasutuses aastaringsest									
Peamised tegevused									
3.2.1.1. Järveäärse korvpalliväljaku tribüünide rekonstrueerimine ja varikatuse ehitamine									
3.2.1.2. Viljandi järve äärsel alal jalg- ja rattaradade rajamine									
3.2.1.3. Viljandi järvele sõudekanali rajamine									
Alaeesmärk									
3.2.2. Viljandis on korrastatud spordirajatised									
Peamised tegevused									
3.2.2.1. Huntaugu piirkonna arendamine aastaringseks kasutamiseks tervisespordi- ja vabaaja alana									
3.2.2.2. Linnaujula arendamine ning veekeskuse arendamise toetamine									
3.2.2.3. Spordihoone vana osa remont									
3.2.2.4. Heite- ja vibuväljaku rajamine									
3.2.2.5. Koolistaadionide renoveerimine									
3.2.2.6. Aerutamisbaasi rekonstrueerimine									
4. Haridus ja noorsootöö									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

Peaeesmärk									
4.1. Haridusvõrgu erinevate astmete koostöös on igal Viljandi elanikul osalusvõimalus elukestva õppe süsteemis									
Tulemusnäitajad	Tulemusväärtused								
Lasteaiakoha soovijatest koha saanute %	97,50%	99,00%	99%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Lastesõimekoha soovijatest koha saanute %	97,00%	98,00%	98%	99%	100%	100%	100%	100%	100%
Edasiõppijate osakaal põhikooli lõpetajate koguarvust	97%	98%	98%	99%	99%	99%	99%	99%	99%
Edasiõppijate osakaal gümnaasiumide lõpetajate koguarvust	76%	77%	78%	80%	80%	80%	80%	80%	80%
Huvitegevuses ja -hariduses osalevate laste osakaal laste arvust põhikooli astmes	83%	84%	85,00%	85%	86%	86%	87%	87%	88%
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate poolt täidetud ametikohad %	95%	96%	97%	97%	98%	98%	99%	99%	100%
Alaeesmärk									
4.1.1. Kõigil haridustasemetel on võrdsed võimalused õppe- ja kasvatustööks kaasaegses ja turvalises õpikeskkonnas									
Peamised tegevused									
4.1.1.1. Täiendavate sõimerühmad avamine									
4.1.1.2. Lapsehoiuteenuse toetamise jätkamine									
4.1.1.3. Vajaduspõhine sobitusrühmade loomine lasteaedades									
4.1.1.4. Lasteaedade renoveerimine									
4.1.1.5. Mänguväljakute pidev seire, hooldus ja uuendamine									
4.1.1.6. Turvalise õpi- ja töökeskkonna kujundamine									
4.1.1.7. Kaasaegse õpikeskkonna kujundamine ja arendamine õpilase mitmekülgse arengu toetamisel									
4.1.1.8. Koolide spordiruumide ning –rajatiste korrastamine									
4.1.1.9. Koolide töö- ja tehnoloogiaõpetuse klasside õpikeskkonna parendamine									
4.1.1.10. Tehnoloogiaõppe arendamine koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega									
4.1.1.11. Lapsekeskse õppe- ja kasvatustöö rakendamine ja arendamine, ühelt haridustasemelt teisele paindliku ja sujuva ülemineku toetamine									
4.1.1.12. Laste ja noorte tervislike eluviiside kujundamine ja tervise väärtustamine									
4.1.1.13. Kaasaegsete õppemetoodikate rakendamine ning õppekavade arendamine									
4.1.1.14. Kodu- ja rahvusvahelistes koostööprojektides osalemine erinevatel tasanditel									
4.1.1.15. Mitmekesiste õppesuundade ja erinevate õppevormide kaudu õpilaste individuaalsete võimete arendamine									

4.1.1.16. Haridusasutuste IKT kaasajastamine ja arendamine vastavalt ühiskonna muutuvatele nõudmistele ning vajadustele
Alaeesmärk
4.1.2. Õppe- ja kasvatustöös on lapsekeskne, mille tagavad vajaduspõhised tugisüsteemid
Peamised tegevused
4.1.2.1. Nõustamisteenuse vajaduse pidev seire ja vajaduspõhine lisateenuse tagamine
4.1.2.2. Vajaduspõhise psühholoogi ja perenõustaja teenuse võimaldamine
4.1.2.3. Vajaduspõhine abiõpetaja ja/või tugiisiku rakendamine
4.1.2.4. Pikapäevarühmade töö arendamine koolides
4.1.2.5. Õpetajakoolituste võimaldamine laste erivajaduste (sh andekus) märkamiseks ja tegevuste rakendamiseks
4.1.2.6. Karjäärinõustamissüsteemi rakendamine ja arendamine
Alaeesmärk
4.1.3. Huvikoolides on õpilasele turvaline, arendav ja õpioskusi ning loovust toetav õpikeskkond. Viljandi linnas on võimalused erinevatel tasanditel mitmekülgse huvitegevuse ja kvaliteetse huviharidusega tegelemiseks
Peamised tegevused
4.1.3.1. Kvaliteetse õpi- ja töökeskkonna tagamine Viljandi linna huvikoolides
4.1.3.2. Muusikakooli peahoone renoveerimine
4.1.3.3. Huvitegevust ja huvihariduse teenust pakkuvate institutsioonide tegevuse toetamine ja arendamine
4.1.3.4. Erivajadustega lastele suunatud huvitegevuse võimaluste laiendamine
Alaeesmärk
4.1.4. Haridusasutustes töötab motiveeritud ja pädev personal
Peamised tegevused
4.1.4.1. Süstemaatiline rahuloluuuringute korraldamine ja analüüs
4.1.4.2. Erinevate arengukavade kooskõlla viimine
4.1.4.3. Aasta õpetaja, noore õpetaja ja teeneka õpetaja jätkuv tunnustamine
4.1.4.4. Töötajate individuaalse arengu võimaldamine ning motivatsiooni tõstmine läbi personalipoliitika arendamise
Alaeesmärk
4.1.5. Elukestva õppe võimalused on seostatud erinevate põlvkondade ja linna arenguvajadustega
Peamised tegevused

4.1.5.1. Piirkonnakeskse elukestva õppe võimaluste arendamine										
4.1.5.2. Regulaarsete infovahetuse ümarlaudade ja seminaride korraldamine										
Peaeesmärk										
4.2. Viljandi linna noored tunnevad end turvaliselt ja väärtustatuna ning saavad oma ideid ellu viia										
Alaeesmärk										
4.2.1. Viljandi noorsootöö on innovaatiline ja süsteemne										
Peamised tegevused										
4.2.1.1. Koolivaheaja tegevusprogrammide järjepidevuse tagamine (laagrid, õpilasmalev, erinevad projektid jne)										
4.2.1.2. Mobiilse noorsootöö arendamine ja süsteemne rakendamine (sh erinevate projektide läbiviimine linnaruumis jms)										
4.2.1.3. Noorsootöö koostöövõrgustiku tugevdamine (Sakala Keskus, Viljandi Linnaraamatukogu, üldhariduskoolid, huvikoolid, TÜ VKA, lapsevanemad, politsei, töötukassa, tervisetuba, Rajaleidja jt.)										
4.2.1.4. Noorte ettevõtlikkuse suurendamine koolituste, toetuste, nõustamiste, erinevate projektide ning programmide abil										
4.2.1.5. Mängu- ja spordiväljakute, ekstreemspordiväljakute turvalisuse ning korrashoiu tagamine ja arendamine										
4.2.1.6. Noorte kaasamine sõprus- ja hansalinnade projektidesse, rahvusvaheliste kontaktide ja projektide toetamine										
4.2.1.7. Noortekollektiivide pidev kaasamine linna kultuuriürituste läbiviimisel										
Alaeesmärk										
4.2.2. Viljandi noored on aktiivsed ja vastutustundlikud kodanikud										
Peamised tegevused										
4.2.2.1. Noorte omaalgatuslike projektide toetamine										
4.2.2.2. Noorte järjepidev ja süsteemne tunnustamine										
4.2.2.3. Noorte Volikogu töö tõhustamine ja arendamine läbi aktiivse kaasamise planeerimisse, otsustustesse, tegevustesse										
4.2.2.4. Noorsootöövaldkonna (sh noorte huvisid, vajadusi ja rahulolu käsitlevate) uuringute järjepidevuse tagamine, tulemuste analüüse ja rakendamine										
4.2.2.5. Jätkusuutliku noorteinfo strateegia ja kaasaegsete struktuuride edasiarendamine, atraktiivsete infokanalite loomine tagamaks mitmekülgse info jõudmise noorteni										
4.2.2.6. Noorte vabatahtlikkuse arendamine koostöös Viljandimaa vabatahtlike keskuse ja teiste organisatsioonidega										
4.2.2.7. Noorte teavitamise ja nõustamise süsteemi arendamine										
5. Sotsiaalne keskkond										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	

Peaeesmärk									
5.1. Viljandi on elanikest hooliv linn									
Tulemusnäitajad					Tulemusväärtused				
Sotsiaalalal töötajate ühiskoolituste arv					1	1	1	1	1
Linnakodanikele suunatud ennetustööalaste koolituste arv					1	1	1	1	1
Alaeesmärk									
5.1.1. Viljandi linnaelanikele on kättesaadavad vajaduspõhised sotsiaaltoetused									
5.1.1.1. Erinevatele sihtgruppidele vajalike hoolekandeteenuste tagamine (sh Päevakeskuse tegevus, linnaarsti töötasu)									
5.1.1.2. Erinevatele sihtgruppidele vajalike toetuste tagamine									
5.1.1.3. Täiskasvanute turvakodu ja varjupaiga teenuse kvaliteedi tõstmiseks maja renoveerimine (või uute ruumide renoveerimine) ja sisustamine.									
5.1.1.4. Sotsiaalvaldkonnas tegutsevate MTÜ-de toetamine									
5.1.1.5. Sotsiaalteenuste arendamine, projekti- ja ennetustöö									
5.1.1.6. Viljandi Päevakeskusele uute ruumide ehitamine ja sisustamine									
Alaeesmärk									
5.1.2. Viljandi linn väärtustab tervislikke eluviise									
5.1.2.1. Tervisepäevade, rahvaspordiürituste ja elanikele tervisealaste koolituste korraldamisele, terviseedenduslike projektide koostamisele kaasaaitamine ja toetamine									
5.1.2.2. Noorte riskikäitumist vähendavate/ennetavate projektidele kaasaaitamine ja toetamine									
5.1.2.3. Aktiivne osalemine tervist edendavate töökohtade, lasteaedade ja koolide võrgustikus									
5.1.2.4. Tervislike eluviisidega elamiseks ja tervislike valikute tegemiseks võimaluste loomine ja sellele kaasaaitamine									
6. Ettevõtlus									
Peaeesmärk									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
6.1. Viljandi linnas on hea maine ja soodne ettevõtluskeskkond									
Tulemusnäitajad					Tulemusväärtused				
Ettevõtlusaktiivsus					99	100	104	106	110
					110	115	120	120	
Alaeesmärk									

6.1.1. ettevõtluspiirkondades on uute ettevõtete rajamiseks ja olemasolevate laiendamiseks vajalikud tingimused
Peamised tegevused
6.1.1.1 Linn toetab ja teeb koostööd Viljandimaa Arenduskeskusega, Töötukassaga, Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga ja Sihtasutusega Viljandimaa Loomeinkubaatorid
6.1.1.2. Ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõppe programmide algatamine linna koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides (nt õpilasfirmade loomise toetamine koolides, üliõpilaste ettevõtlikkuse ja tööpraktika toetamine, karjäärinõustamisteenuste pakkumise arendamine ja toetamine) ning seejärel KOV seadusandlik algatus riigi tasandil ettevõtlikkuse- ja ettevõtlusõppe sisseviimiseks koolide kõigi kooliastmete ja koolieelsete lasteasutuste õppekavasse
6.1.1.3. Ettevõtluspiirkondade arendamine
6.1.1.4. Ettevõtjate (tootjate) ning ettevõtlikkuse ja ettevõtluse arendamisega seonduvate organisatsioonide esindajate (ettevõtlussaadikud või kõneisikud) kaasamine linnadelegatsiooni koosseisu koostööpiirkondade külastamisel, et leida kontakte teiste riikide ettevõtjatega, kellelt saab üle võtta parimaid praktikaid ja lahendusi
6.1.1.5. Ettevõtlusvõimaluste tutvustamine koostööpiirkondade investoritele ja ettevõtlusorganisatsioonidele
6.1.1.6. Linna ettevõtjate edulugude tutvustamine linnelanikele, mainet kujuandvatel sündmustel ja avalikus meedias
Alaeesmärk
6.1.2. Viljandi kui sisemaakuurort, mis on aastaringselt külastatav pärandturismi sihtkoht Eestis ja üks peamisi turismitõmbekeskusi Lõuna – Eestis
Peamised tegevused
6.1.2.1 Viljandi turismipiirkondade (Põhja-Viljandimaa/Olustvere-Suure-Jaani, Viljandi linn, Soomaa, Heimtali, Lõuna-Viljandimaa/Mulgimaa ja Võrtsjärv) jätkamine ning koostöö tõhustamine Lõuna-Eesti puhkemajandussektori, avaliku sektori ning kultuurikorraldajate ja ettevõtjate vahel
6.1.2.2. Turundusstrateegia väljatöötamine
6.1.2.3. Ühisturunduse ja mainekujunduse tõhus ning koordineeritud korraldamine Viljandi linna eestvedamisel

